ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4418 — 1/14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1900 — ՈՒՐԲԱԹ — 20 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1318 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4418

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
á la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղշ.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փող կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փոխ 100 ղրուշի հաշուով։

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն։

ՆԱՄԱԿ ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 6 Սեպտ. 1900

Ձեր պատուական լրագրին վերջին թիւերէն մէկուն մէջ հրատարակուած այն լուրը, որով իբրեւ թէ Գահիրէի Հայոց եկեղեցիին մէջ ի յիշատակ Իտալիոյ Ումպէրթօ թագաւորին հոգեհանգստեան պատարագ մատուցուած ըլլայ՝ սխալ է։ Այդ պատարագը կատարուած է Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ օգոստոս 19ի կիրակին։ Ներկայ գտնուեցան քաղաքիս Վսեմ. կառավարիչը Մաճմուտ փաշա Սըտգը, Ն. Վսեմութեան քարտուղարը՝ Պէնէտաշչի պէյ, իտալական հիւպատոս Րօմանօ ասպետը, իտալական փոխ-հիւպատոս Պուլտէզէ ասպետը՝ համազգեստով, քաղաքիս ոստիկանութեան առժամեայ հրամանատար հազարապետ Մարթէն, հրամանատարի օգնական Ջիրոլարօ պէյ, հարիւրապետ Տէթուրրիս, իտալական վարժարանաց տնօրէնները և տնօրէնուհիները, իտալական բարեգործական Ընկերութեան Ատենապետը և մամլոյ ներկայացուցիչները։ Պանտա Սավօյա նուագածուներու խումբը, քառասուն հոգիէ բաղկացեալ, խմբին նախագահին հրամանովը, ներկայ գտնուեցաւ արարողութեան։ Պատարագէն առաջ նուագածուներուն խումբը եկեղեցիին պարտէզին մէջ մահանուագ մը հնչեցուց։ Իսկ յաւարտ արարողութեանց, հիւպատոսին մեկնած պահուն՝ իտալական ազգային երգը։

Պատարագիչն էր Ս. Եկեղեցւոյս քարոզիչ Տ. Վահրամ վարդապետ Ազարեան որ քարոզ մը խօսելով Ս. Հոգւոյն մխիթարութիւնը հայցեց սգակիր թագուհւոյն և երկար կեանք մաղթեց արդի վեհապետին։ Եկեղեցւոյն մէջտեղը պատրաստուած էր չքեղ մահարձան մը մշտադալար բոյսերով և կերոններով շրջապատուած։

Հանդէսին յաջորդ օրը իտալական հիւպատոսը նամակով շնորհակալութիւն յայտնեց, իսկ երկու օր վերջը փոխ-հիւպատոսը անձամբ Առաջնորդարան գալով, յանուն իտալական կառավարութեան, իր շնորհակալութիւնները մատոյց Տ. Վահրամ վարդապետին և Թաղ. Խորհուրդին։

Յառաջիկայ կիրակի օր ալ հանդիսաւոր Ս. պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ ազգային սրբախնամ բարերար Գրիգոր Ջանշեանցի։

* * *

Յունաց Նորընտիր Պատրիարք Փոթիոս Սրբազանի պաշտօնը հաստատող կայսերական հրովարտակին լուրը առածին պէս, Տ. Վահրամ վարդապետ Ազարեան Յունաց Պատրիարքարանը շնորհաւորական այցելութեան գնաց, որուն փոխադարձ այցելութեան եկաւ Պատրիարքական Տեղապահ Մելիթիոս Սրբազան։

* * *

Եգիպտոսի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ լուր կը պտըտի թէ Նորընտիր Առաջնորդ Տ. Յովսէփ եպիսկոպոս Այվազեան իր ժամանումը յետաձգեր է յառաջիկայ աշունին, նկատելով որ տեղւոյս բոլոր Հայ փաշաները ու պէյերը ամառուան արձակուրդով այժմ Եւրոպա կը գտնուին։ Միւս կողմէ, տեղիս Թաղ. Խորհուրդը Ն. Գերապատուութեան ճանապարհածախսին համար իրեն յատկացեալ բաժինը, քանըհինգ անգլ. ոսկի, ամիսներ առաջ վճարած և Սրբազանին երկարատեւ յապաղումէն յուսահատած ըլլալով, կ'իմանանք թէ ետ պիտի պահանջէ այդ գումարը և բարեգործական նպատակի մը յատկացնէ։

* * *

Քաղաքիս իտալական գաղթականութեան երեւելիներէն Պ. Ճիովաննի Սթանէլի մահուան տօթիւ, հանգուցելոյն զաւակները 50 անգլ. ոսկի նուիրեցին քաղաքիս Հայոց Բարեգործ. Ընկերութեան։

Տ. Վահրամ վարդապետ Ազարեան, ընկերակցութեամբ Առաջնորդարանի քարտուղարին, իբրեւ սգակիր հետեւեցաւ հանգուցելոյն դագաղին։

* * *

Ազգային վարժարանաց քննութիւնները աւարտեցան քանի մը շաբաթ առաջ։ Այս տարի քննութիւնները մասնաւոր էին և ո՛չ հրապարակային։ Վարժարաններու Տնօրէնը, հակառակ իր հիւանդագին վիճակին, հարկադրուեցաւ ներկայ գտնուիլ բոլոր քննութեանց, իբրեւ ունկնդիր։ Այս կարգի մասնաւոր քննութեանց ատեն սովորութիւն է որ ուսուցիչներէն մէկ քանին փոխն ի փոխ ներկայ կը գտնուին իբրեւ ունկնդիր և աշակերտներու կարողութիւնը կը նօթագրեն ու ո՛չ թէ այդ յօգնեցուցիչ բեռը կը թողուն միայն մէկ անձի վրայ, որ դեռ նոր ապաքինած էր իր դժնդակ հիւանդութենէն։ Կ'երեւայ թէ ուսուցիչները այդչափ բարեյօժարութիւն ալ ունեցած չեն, որով Տնօրէն Էֆէնտին իր անձնական դասերուն ալ թէ՛ քննիչ և թէ՛ ունկնդիրը ըլլալու հարկին մէջ գտնուեցաւ։

ՏԵՂԱՑԻ

ԷՔՍ-ԼԷ-ՊԷՆԻ ՋԵՐՄՈՒԿՆԵՐԸ

ԷՔՍ-ԼԷ-ՊԷՆ, 2 Սեպտ.

Էքս-լէ-Պէնը ապահովաբար աշխարհի ամէնէն գեղեցիկ, ամէնէն զմայլելի կէտերէն մէկն է. չքնաղ ամարանոց մը և անուանի ջերմուկներու քաղաք մըն է միանգամայն։ Զուիցերոյ և Ֆրանսայի սահմանագլուխին վրայ, Լիոնէն քանի մը ժամ հեռաւորութեամբ միայն, Բուրժէի անհման, խաղաղիկ, կապուտակ փոքրիկ սիրուն լճակին եզերքը կառուցուած, Սավուայի ձիւնապատ հսկայ լեռներուն շղթայով պատուած, իր ճերմակ լայն մաքուր արահետներովը, ծաղկազարդ պարտէզներովը, կանանչներու տակ թաղուած հեշտալի վիլլաներովը խրախճալի քաղաքի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ այցելուին վրայ։ Իշխանները, ամէն կարգի ազնուականներու, նախարարներու, դրամատէրներու ճշմարիտ զբօսավայր մը, ուր մարդկային մտքի տարօրինակ անհեթեթութեամբ մը, այս տենչալի բնութեան ծոցին մէջ իսկ, փրկարար ջերմուկներու քովիկը շատեր կուգան հսկայ Գազինօի մը խաղերուն մէջ, Բօքէրի և Պաքարայի սեղաններուն շուրջը կորսնցնել իրենց առողջութիւնը և դրամը։

Էքս-լէ-Պէնի ջերմուկներուն համբաւը երէկուընէ չի սկսիր. բազմաթիւ յիշատակարաններ աւեր վիճակի մէջ կը ցուցընեն թէ Հռովմէական հզօր կայսրութեան տակ Էքս-լէ-Պէնի ջերմուկներուն կը դիմէին ստուար թուով։ Պօմպէոս ինքն իսկ կը թուի գնահատած ըլլալ զանոնք. արդարեւ բաղնիքին մօտ ահագին կամարի մը ճակատը աւրուած արձանագրութեանց մէջ կը կարդացուի Պօմպէոսի անունը թուականով մը եւն.։

Այժմու Էքս-լէ-Պէնը իր բաղնիքներու կատարելագործեալ կահաւորմամբը, իբր ծծմբոտ ջերմուկ, անհերքելի կերպով աշխարհի մէջ մէկ հատիկ է։

Ջերմուկները երկու գլխաւոր աղբիւրներ ունին, որոնցմէ իւրաքանչիւրը կու տայ օրական չորս միլիոն լիթր 44° աստիճան ջերմութեամբ ջուր. այս երկու աղբիւրներէ զատ բաղնիքին մէջ բերուած է 11 աստիճան բարեխառնութեամբ սովորական աղբիւրի մը ջուրը, այնպէս որ այս երեք ջուրերու զանազան բաղադրութեամբ՝ կարելի է տալ զանազան աստիճանի բարեխառնութեամբ լոգանքներ հիւանդութեան և բժշկին պատուիրանքին համեմատ. բաղնիքը ունի երեք յարկեր. իւրաքանչիւր յարկի համեմատ ջուրի հոսանքին զօրութիւնը կը տարբերի՝ առաջին յարկի հոսանքը բնականաբար նուազ զօրաւոր է քան երկրորդինը, եւն.։

Այս ջերմուկներու շատ մը գործածութեան կերպերուն մէջ որ ի գործ կը դրուին բաղնիքին մէջ, ամէնէն յիշատակելին և շահեկանը Էքս լէ-Պէնի յատուկ մասնաւոր մէկ միջոցն է, որ կը կայանայ սովորական տուշին և մարձումին միացման հետ։ Այս տուշերը կը գտնուին տարօրինակ մաքրութեամբ, պարզ, բայց գեղեցիկ ճաշակով շինուած ճերմակ յախճապակեայ պատերով և տախտակամածով փոքրիկ սենեակներու մէջ. ապակեայ երկրորդական պատեր կրնան աւելցուիլ, գոցել սենեակներու վրայի կամ քովի մասերը և այսպէսով աւելցնել մթնոլորտին ջերմութիւնը և շոգիին ճնշումը։ Ջերմուկին ջուրերը կը հասնին, որոշեալ բարեխառնութեամբ, խողովակներու միջոցաւ այդ քառակուսի սենեակներուն մէջ, հիւանդը կը նստի ցած և փոքրիկ նստարանի մը վրայ կամ կը պառկի կանակի վրայ, ջուրը կու գայ շարունակաբար ողողել հիւանդը, մինչդեռ բաղնիքին մանչը իր ձեռքերովը կը մարձէ մարմնոյն հիւանդ մասերը. գործողութիւնը 5—10 վայրկեան կը տեւէ որմէ վերջ հիւանդը կը սրբուի և կը չորցուի։ Ջերմուկներու գործածութեան ուրիշ հարիւր կերպերը կան տակաւին, մասնաւորապէս շոգիի ընդհանուր կամ մասնաւոր լոգանքներ, եւ այլն։

Էքս-լէ-Պէնի ջերմուկներուն դարմանումը մասնաւորապէս արտաքին հակահեխական և մեքենական դարմանում մըն է. մեքենական դարմանում մը մանաւանդ կարծրացած գնդերներու, չորցող յօդաւորութիւններու, քրոնիկ յօդացաւի դէմ. միւս կողմէ կը նպաստէ, կը չափաւորէ մորթին զգայնութիւնը, սրտնդական փոխանակութիւնները եւն. Նա մանաւանդ վազած ջուրի հոսանքին զօրութեան և քանակութեան ճնշման եւ բարեխառնութեան տակ մորթին բնախօսական պաշտօնները տարօրինակ կերպով կը բարւոքին. անդամներու մէջ անշարժ մնացած ախտաբանական հեղուկներ ընդհանուր շրջաբերութեան մէջ կը հալին և այսպէսով անդամները կը վերստանան իրենց սովորական ճկունութիւնը։ Միջին խոնաւորական կարողութիւնը կը բարձրանայ և այս ամէնը օգուտ են հիւանդին անշուշտ։ Գաղղիական հիւանդութեան երրորդ շրջանի քանի մը արտայայտութիւնները, ախտաբանական գիտութիւնը և վերջապէս մտաւոր չափազանց աշխատութենէ առաջ եկած ջղային զանազան տկարութիւններ մեծապէս կ'օգտուին Էքսի ջուրերէն։ Բաղնիքին յատկացուած են քանի մը նշանաւոր բժիշկներ։

Էքս-լէ-Պէնը ունի իր իշխանավայել օթելներուն հետ նշանաւոր թատրոն մը ուր ամէն իրիկուն Բարիզի և Լիոնի օբերայի արուեստագէտներէն կազմուած ընտրեալ խումբ մը Վակների, Կունօյի, Մասընէի, Մայերպէրի, Վէրտիի նման անմահ երաժիշտներու օբերաները կը ներկայացնեն. սքանչելի նուագախումբ մը ամենօրեայ նուագահանդէսներու շարքով մը կ'օրօրէ հիւանդին կամ այցելուին երեւակայութիւնը և այս ամէնը այնպիսի կլիմայի մը տակ ուր ամառուան կիզիչ օդերը բնաւ գոյութիւն չունին. հիանալի լճակի մը եզերքը որուն վրայ կարապի նման վայելչագեղ նաւակներ և նաւեր ամէն վայրկեան մօտակայ փոքրիկ ճամբորդութիւններու համար այցելուին տրամադրութեան տակ կը գտնուին, և բաց ի միմիայն քանի մը հարիւր անգլիացի կարճ կամ երկայն ծեր կամ երիտասարդ բայց միշտ տգեղ, բնական կամ արուեստական բայց միշտ երկար տնկուած ակռաներով, պզտիկ յարդէ գլխարկով, ամբարտաւան կերպով վեր ցցուած կոնաձեւ մազերով, իրենց սովորական շալիկով և փոլկայովը կարճ հրջազգեստով անվայելուչ Միսերու սովորական տաղտկալի առօրեայ տեսքէն, հիւանդը կը վայելէ ջերմուկներու ազդեցիկ օգտակարութեան հետ բնութեան և արուեստին ընծայած ամէնէն չքնաղ հրապոյրները։

Մ. Պ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ԿԻՐԱՍՈՆԻ ԳՈՐԾԵՐ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԿԻՐԱՍՈՆ, 20 Օգոստոս 1900

Կիրասոն, Տրապիզոնի կուսակալութեան ներքեւ եղող գայմագամական քաղաք մըն է, որ Սեւ Ծովուն եզերքը՝ երկու բլուրներու միջեւ կառուցուած՝ գեղեցիկ ու գրաւիչ դիրք մը ունի։

Հարաւ-արեւմտեան կողմէն կը շրջապատեն կանոնաւոր բազմաթիւ կաղինի պարտէզները՝ որոնք փայլ մը կ'աւելցնեն քաղաքին վրայ. իսկ հիւսիսային կողմէն ծովը իր թուխ ու կապուտակ ալիքներով։ Կիրասոն շատ հիանալի տեսարան մը ունի, մանաւանդ բերդին կողմը որուն ստորոտը կը գրաւեն հանրային և անհատական հոյակապ հաստատութիւնները. այս բերդին կողին վրայ կը գտնուին կառավարութեան հոյակապ ու չքեղ շէնքը, նոյնպէս կառավարական պաշտօնեաներուն և տեղացի հարուստներուն բնակարանները, որոնք շինուած են խիստ կանոնաւոր և եւրոպական ճաշակով. իսկ Հայերուն տուները կը գտնուին ընդհանրապէս ծովեզերքին մօտ փառաւոր կերպով շինուած։ Քաղաքիս արեւելեան կողմը կայ բերդ մը անառիկ, որուն վրայ դեռ կանգուն կը մնան կիսափուլ պարիսպները, կիսակործան երեւոյթի մը տակ, նաեւ զարաւոր հնութիւններ. թերեւս հին ժամանակ իբրեւ անառիկ ամրոց կը գործածէին։ Այս բերդը հիմա ժողովրդային զբօսատեղի եղած է։

Վերոյիշեալ բերդին տակը՝ ապառաժին մէջ կայ հին եկեղեցի մը Ս. Սարգիս անուամբ։ Ըստ աւանդութեան, այս եկեղեցիին համար կ'ըսեն թէ Հայերը Յունացմէ գներ՝ ու Ս. Սարգիսին նուիրեր են։ Կիրասոնի բնակիչները թուով 18,000 կը հաշուուին, որոնց մեծամասնութիւնը Թուրք. յետոյ յոյն և ամէնէն սակաւաթիւը հայ է։ Բայց Հայերը, հոս, վաճառականական եւ արհեստական ասպարէզին վրայ լաւ դիրք մը գրաւած են և յաջողակ ասպարէզ մը ունին իրենց առջեւ։ Տեղւոյս ժողովուրդը մեծ մասամբ կաղինի վաճառականութեամբ կը զբաղի, թէեւ խանութպաններ և արհեստաւոր ալ շատ կան. վաճառականութիւնը ըստ բաւականին առաջ գացած է շնորհիւ շոգենաւերու երթեւեկութեան։ Այս տարի բարեբաղդաբար կաղինը առատ եղած է, որով գոհացուցիչ գործեր պիտի ըլլան վաճառականական հրապարակին վրայ։

* * *

Կիրասոնի հարաւ-արեւելեան կողմը կը գտնուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի հոյակապ ու փառաւոր եկեղեցին, որուն շրջափակին աջակողմեան մասը կը գրաւէ արական սեռին դպրոցը, իսկ ձախակողմեան մասը իգական սեռինը՝ որ ունի փառաւոր դիրք մը։ Թէեւ վարժարաննիս խիստ հինցած և քայքայուած է, բայց ըստ բաւականին կանոնաւոր է—արդէն իսկ ամէն յոյս ունինք որ նոր հոյակապ շէնք մը պիտի կառուցուի նոյն դպրոցին տեղը։

Կիրասոնի ժողովուրդը լաւ զգացած է ուսման կարեւորութիւնը, և մեծ խնամք կը տանի իր զաւակները կրթելու և դաստիարակելու։ Քաղաքս ինչպէս տարիներ առաջ՝ նոյնպէս մինչեւ հիմա ալ մեծ եռանդ ցուցուցած է դպրոցներու և եկեղեցիներու յառաջդիմութեան և կազմակերպութեան համար։ Այժմ Կիրասոնի երկսեռ դպրոցին մէջ կը դաստիարակուին 250ի չափ աշակերտներ թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր, չորս-հինգ անխոնջ ուսուցիչներու և վարժուհիներու անընդհատ աշխատութեամբ՝ որոնք կը ջանան աշակերտներուն միտքն ու խելքը և կ'աշխատին յառաջացնել ազգ. մանկտին թէ՛ ուսմունքի, և թէ՛ մանաւանդ ամէն տեսակ ձեռագործի և ձեռարուեստի մէջ, որոնց պէտքը զգալի եղած է գաւառային վարժարաններու համար։ Յիշեալ դպրոցին մէջ կը դասաւանդեն հետեւեալ ուսուցիչները.— Զարմայր էֆ. Ճերմակեան որ տնօրէնութեան պաշտօնը ստանձնած, անընդհատ կ'աշխատի դպրոցին յառաջդիմութեան ու փառքին ու բարքին համար, ու կը ջանար աշակերտներուն օգտակարագոյն դասեր աւանդել, գծուած ծրագրին համեմատ, բայց այս տարի իր հրաժարականը տուաւ։ Միւս ուսուցիչները՝ Դանիէլ էֆ. Ցափոյեան, Միսակ էֆ. Նշկէճեան, Միսաք էֆ. Պօղիկեան և Միքայէլ էֆ. Էքսերճեան ասոնք ալ իրենց յարատեւ աշխատութեամբ և ջանադիրութեամբ կը պաշտօնավարեն իրենց կոչման համաձայն։ Զմոռնամ ըսելու թէ անցեալ տարի մանկապարտէզ մըն ալ բացուեցաւ որ այս տարի փոխադրուեցաւ շէնք մը բոլորովին չքեղ հանդէսով մը։

Ն. Փ. Վ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքերը

ՊԷՔԻՆԻ ՄԷՋ

Միջազգային զինուորներուն ընթացքը.— Տոքթ. Մորիսընի հեռագիրները.—Խնամակալուհին.—Դիւանագիտութիւններ։

Թայմզ երկուշաբթի օրուան իր թիւին մէջ կարգ մը հեռագիրներ կը հրատարակէ Բէքինի իր թղթակցէն Տոքթ. Մորիսընէ։ Այդ հեռագիրները, որոնք Չինու մայրաքաղաքէն մինչեւ Լոնտոն տասներհինգ օրէն գացած են, հին թուականներ կրելով հանդերձ շահեկան տեղեկութիւններ կը պարունակեն միջազգային զինուորներուն ընթացքին վրայ Բէքինի մէջ։ Ահաւասիկ այդ հեռագիրներէն մէկ քանին։

Բէքին, 21 օգոստոս (Ցանկայի համբով 9 սեպտ.)— Սոպայ պալատը խինա թէ Խնամակալուհին ու պալատականները հեռացած են այն միջոցին, (օգոստոս 14ի առտուն) երբ ճապոնցիները կը ռմբակո-

---

—)(1)(—

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵԹՈՏԸ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԷՋ

(Ըստ Մ. ՏԸԼՈՊԷԼԻ)

> Labor improbus omnia vincit.

Յորմէ հետէ կենդանի լեզուներուն ուսուցումը մուտ գտած է Ֆրանսական լիսէներուն ու քոլէժներուն մէջ, բազմաթիւ հակաճառութիւններ եղած են թէ ո՛ր մեթոտը կը պատշաճի ի կիր առնել այս մասին։ Այսօր իսկ հազիւ կրնայ ըսուիլ թէ խնդիրը իր վերջնական լուծումը ստացած է իրապէս և էական կէտերուն վրայ համաձայնութիւն գոյացած։ Կարելի էր սակայն ուրախ ըլլալ այս վիճաբանութիւններուն վրայ, համարելով զանոնք իբր ապացոյց մը այն սիրալիր հոգածութեան՝ զոր ուսուցիչները ցոյց կու տան իրենց դասաւանդութեան նկատմամբ, եթէ այս վիճաբանութիւնները արդիւնաւոր ըլլային։ Բայց դժբաղդաբար շատ անգամ ասոնք կը մնան խառնաշփոթ կամ ապարդիւն. փաստեր իրարու կը բաղխին, բայց նպատակակէտին չեն հասնիր. և որովհետեւ կռուոյ ասպարէզը սահմանագծուած չէ, հակառակորդներէն իւրաքանչիւրը առաջ կը խաղայ իրեն հաճոյ թուած ուղղութեամբ, յաղթականօրէն կը գրաւէ այնպիսի դիրքեր՝ որ ոչ ոք մտքէն կ'անցնէ պայքարիլ անոր հետ, և կը կարծէ թէ յաղթանակ տարած է վասն զի հակառակորդը, հանդիպակաց ծայրը, զբաղած է ճիշդ նոյնը ընելու։ Պէտք է ուրեմն ամէն բանէ առաջ ճշդորոշել հարցումը, որոշակի նշանակել պայքարին բնութիւնն ու սահմանը։

Երբ խնդիր է թէ ի՛նչ մեթոտի պէտք է հետեւիլ կենդանի լեզուներուն ուսուցման մէջ, ալդէն հարկ է զգուշանալ առաջին երկդիմութենէ մը. հարկ է զանազանել հոս մասնաւոր ուսուցումը հանրային ուսուցումէն, անհատական մասնաւոր ու կամաւոր դասաւանդութիւնը վարժարանական ընդհանուր ու պարտաւորիչ դասաւանդութենէն։ Այս տարբերութիւնը դրուած չըլլալուն համար է որ ոմանք կը դրուատեն այսինչ կամ այնինչ մեթոտը՝ իբր հրաշալի արդիւնքներ արտադրող, և կը զարմանան թէ ինչո՛ւ համար անոր կիրառութիւնը չեն տեսներ մեր վարժարաններուն մէջ, վասն զի անգամ մը իսկ չեն մտածեր թէ արդեօք միեւնո՞յն են այն պայմանները ուր կը գտնուին նախակրթարաններու կամ երկրորդական վարժարաններու ուսուցիչներն ու մասնաւոր ուսուցիչները։

Մեթոտին արժէքին վրայ առանց կանխակալ կարծիք մը յայտնել ուզելու, երբ օրինակ մը ընծայելու մտքով միայն անցողակի պիտի ըսենք թէ Պ. Կուէն, ի հաստատութիւն իր տեսութիւններուն, մէջ կը բերէ այն նորաօսնչ արդիւնքները՝ զորս ստացած է Ֆրանսերէն ուսանող իր աշակերտներուն հետ, բայց իսկապէս նորաօքանչը այն է՝ որ զանց կ'ընէ հաշուի առնել թէ այդ տղաք փօքրաքիւ էին եւ քիչ օրը մէկ կամ երկու ժամ դաս ունէին։ Պ. Ֆրանսուա Կուէն, իր L'art d'enseigner et d'étudier les langues անուն երկասիրութեան 539րդ էջին մէջ կ'արտատպէ Րըվիւ օվ Րըվիւզի 1892 յունուար 14ի համարէն հատուած մը, ուր կը պատմուի թէ այդ հանդէսին տէրը Պ. Սթէտ, փորձելու համար Կուէնի դրութիւնը, զայն ծառաղներուն յանձնած է Ֆրանսերէն ուսուցանել իր զաւակներուն։ Փորձը որ սկսած էր մայիս 15ին, պարտէր տեւել վեց ամիս։ Որովհետեւ ամառնային միամսեայ արձակուրդ տրուած էր ուսուցիչ Պ. Պէթիսի և իր աշակերտներուն, այս վեցամսեակը պիտի վերջանար դեկտեմբեր 15ին։ Տղաք բաժնուեցան երկու դասարանի։ Երեք մեծերը, որոնք 18, 17 և 15 տարեկան էին, օրական երկու ժամ դաս ունեցան. իսկ երկու փոքրագոյնները, 13 տարեկան աղջիկ մը ու 9 տարեկան մանչ մը, օրական մէկ ժամ միայն դաս ունեցան։ Դասերը տեղի կ'ունենային շաբաթը հինգ օր... Ասոնցմէ Ճէք անուն ութամեայ խելացի տղան, որ վեց ամսուան մէջ Ֆրանսերէնի 125 դաս առած էր, իր ուսուցչէն կը գովուէր թէ Ֆրանսերէն խօսակցութեան միջոցին՝ Ֆրանսերէն կը խորհէր, ոչ թէ Անգլիերէն, այնպէս որ այդ խօսուն լեզուին մէջ նշանաւոր հմտութեան աստիճանի մը հասած էր։ Այնուհետեւ, շարունակած էր Ֆրանսերէնի ուսումը վարժարանին մէջ, սովորական մեթոտներով։ Պ. Պրէքէ անուն Անգլիացին այցելեց օր մը Պ. Պէթիսի հետ Պ. Սթէտի տունը։ Այս վերջինը սկսաւ Ֆրանսերէն խօսիլ Ճէքի հետ, որ շուարած չէր երեւար։ Այն ատեն տեսնուած է թէ տղան լաւ կը հասկնար ու ճշգիւ կը պատասխանէր. Oui, monsieur; non, monsieur. բայց յայտնապէս երեւցած է թէ չէր կրնար խօսիլ այլ եւս։ Անկարելի եղած է յարմար պատասխան մը ընդունիլ այն հարցումներուն՝ որոնցմով ouiէ և nonէ տարբեր բան մը կը հարցուէր։ Կա՛մ կը լռէր՝ իր սիրուն դէմքին վրայ տագնապալից ժպիտով մը, և կամ կը փորձէր պատասխանել, բայց դժբախտաբար չէր յաջողեր։ Չկրցաւ ըսել թէ քանի տարեկան էր, ժամը քանի՛ին վարժարան կ'երթար կամ տուն կը դառնար։ Նոյնպէս, չկրցաւ պատասխանել սա հարցումին թէ Qui est-ce qui joue aux poupées?—Հարցուեցաւ անոր Est-ce votre père qui joue aux poupées?—Non, monsieur.—Est ce votre mère?—Non, monsieur.—Sont-ce les petits garçons qui jouent aux poupées?—Non, monsieur.—Eh bien! qui est-ce donc?—Վերջապէս պատասխանեց. MON sœur!

Պ. Կուէն կը յիշէ նաեւ իր դասընթացքը Սէնի նահանգին վարժապետանոցին մէջ, բայց կը մոռնայ թէ կը դասախօսէր այնպիսի երիտասարդներու՝ որոնք բառին բուն նշանակութեամբ յամառ աշխատասէրներ էին, որոնց միտքը հասունցած էր արդէն և որոնք օտար լեզուները ուսանելու բուռն փափաքով վառուած էին։

Հանրային վարժարաններու մէջ ուրեմն դասախօսող ուսուցիչներուն պայմանները շատ հեռու են այս պայմաններէն։ Ասոնք գործ ունին ո՛չ թէ քանի մը աշակերտներու հետ, այլ յաճախ բազմաթիւ աշակերտներէ բաղկացած դասարաններու հետ. ո՛չ թէ ուսանելու ցանկացող անձերու հետ, այլ փոքրատի տղոց հետ, որոնք Ֆրանսերէն, Գերմաներէն կամ Անգլիերէն կ'ուսանին ինկատ առնելով ո՛չ թէ ապագայ հեռանկար մը, այլ միմիայն անոր համար՝ որ այդ լեզուի ուսումը կը կազմէ ծրագրին մէկ մասը։ Ուրեմն անտեղի է զուգակշռել մասնաւոր ուսումն ու հանրային ուսուցումը, պայմանները բոլորովին տարբեր են, և տարօրինակ պիտի ըլլար որ, տարբեր պայմաններու մէջ, մեթոտները կամ դրութիւնները տարբերութիւն չկրէին։ Հարցումը յստակօրէն սահմանագծելու համար, պէտք է ճշդել այսպէս. «Ի՞նչպիսի մեթոտ պէտք է ի կիր առնել կենդանի լեզուներու ուսուցման համար հանրային վարժարաններու մէջ։ Ի՞նչպիսի մեթոտի պարտի հետեւիլ ուսուցիչը՝ կենդանի լեզու մը ուսուցանելու համար սկսնակներու դասարանի մը մէջ։»

Եթէ ուսուցիչը անդրադառնայ իր անձնական յիշատակներուն, այն եղանակին՝ որով ինքը սորվեցաւ իր ուսուցած լեզուն, իր աշակերտներուն ընել պիտի տայ մայրենի լեզուէն օտար լեզու թարգմանութիւններ, օտար լեզուէ ի մայրենի լեզու թարգմանութիւններ, բերանացի հրահանգներ, ծանրանալով մանաւանդ ըստ իր նախապատուութեան՝ քերականութեան կամ բառարանին և կամ զրուցատրութեան վրայ։ Բայց այս մեթոտներուն տարբերութիւնները ինչ որ ալ ըլլան, ասոնք ամէնքը կ'ամփոփուին սոսր մէջ թէ ուսուցիչն ու աշակերտին միջնորդը պիտի ըլլայ մայրենի լեզուն, թէ հրահանգները պիտի ըլլան թարգմանութիւններ մայրենի լեզուէն օտար լեզու և փոխադարձաբար. վերջապէս բոլոր այս մեթոտները պիտի ըլլան աւելի կամ նուազ թարգմանութեան մեթոտներ։

Այս առաջին մեթոտին քովիկը, որ ամէնէն հինն է ու ամէնէն համատարածը, վերջերս եկաւ տեղաւորուեցաւ ուրիշ նոր մեթոտ մը՝ որ արմատապէս կը շեղի բոլոր միւսներէն և կը կոչուի ուղղակի մեթոտ (Méthode directe)։ Միւս դրութիւնները ծանօթ են արդէն, ուստի իր ուսուցման յառաջդիմութեան անձկագոյն ուսուցիչներ նոր մեթոտին պարտի ընծայել իր ուշադրութիւնը։ Ի՞նչ պարտի խորհիլ ուղղակի մեթոտին կիրառութեան վրայ կենդանի լեզուներուն ուսուցման մէջ, այսինքն, ինչպէս բացատրուեցաւ, սկսնակներու դասարանի մը մէջ օտար լեզու մը դասաւանդելու համար։

* * *

(Շարունակելի)

ծէին Բէքինի արեւելեան դուռը։ Խնամակալուհին ու պարագաները մեկնած էին արեւմտեան դուռնէն։ Թունկ-Ֆուհսիանկ զօրավարին զինուորները կը հետեւէին անոնց։ Չէին յուսար որ միջազգային զինուորներ օգոստոս 15էն առաջ Բէքին հասնին, հետեւաբար մեկնումը քիչ մը հապճեպով կատարուեցաւ։ Միայն Չինկ իշխանը կը հետեւէր անոնց։ Ասոր համար կ'ըսուի թէ Բէքինի շրջակայքը կը գտնուի։ Մեր պաշարուած միջոցին խնամակալուհին գիր մը ստացաւ Շան-Սիի կառավարիչ Եու-Հսիէնէն՝ ծանուցանելով որ իր հրամանով յիսուներէկ օտար միսիոնարներ գլխատուած են. հետեւաբար կառավարիչը վարձատրութիւն կը խնդրէր կառավարութենէն։ Բէքին զանազան մասերու բաժնուեցաւ. իւրաքանչիւրը ենթարկուած է օտար ազգի մը հսկողութեանը։ Ամերիկեան ու ֆրանսական մասերուն նկատմամբ կատարուած փոփոխութեամբ մը Լի իշխանին ապարանքը ենթարկուեցաւ Ֆրանսացիներուն հսկողութեանը։ Այդ շէնքը Բէքինի ամենէն հարուստն է և կը կարծուի թէ քանի մը միլիոն տոլար կը պարունակէ։

ԲԷՔԻՆ, 22 օգոստոս (Չէ-Ֆուի և Շանկայի ճամբով 9 սեպտ.)—Սըր Ռոպէրթ Հարթ շրջաբերական մը հանելով ծանոյց թէ պիտի վերստանձնէ մաքսատուներու ընդհանուր քննիչի պաշտօնը։ Նոր գրասենեակներ յատկացուեցան անոր՝ հիններուն աւերակներուն մօտ։ Հաու-Չինկ-Չէնկէն և Եուանկ-Զանկէն զատ, Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին անդամներէն երեքն ալ առանց դատաստանի գլխատուեցան՝ օտարներուն հետ յարաբերութիւն ունեցած ըլլալնուն համար։ Նաեւ, բոլոր դեսպանատանց ներկայացուցիչները Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին դիւանին մէջ գտնուած և իրենց վերաբերող պաշտօնագիրները կնքեցին։ Այդ դիւանին պահպանութիւնը յանձնուած է Ռուսերուն։ Ճարոնցիները նախապէս ետ առած էին իրենց պաշտօնագիրները։ Վաղը քանի մը կիներ Բէքինէն պիտի մեկնին՝ զինուորներու ուղեկցութեամբ։ Դեսպանները և զօրավարները յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակեն՝ արգիլելով աւարառութիւնները և հրաւիրելով Չինացիները որ իրենց տեղերը վերադառնան։ Կը կարծուի թէ բարեկարգութիւնը աստիճանաբար պիտի վերահաստատուի։ Ճարոնցիները երկու միլիոն թաէլի չափ գումար մը գրաւեցին չինական հասոյթներու պաշտօնատունէն։ Ճարոնցիները նաեւ ձեռք անցուցին բաւական բրինձ և ուտելիք որոնցմով ամբողջ տարի մը կրնայ կերակրուիլ հետեւակներու զօրաբաժին մը։ Ճարոնցիները նաեւ երէկ առանց ընդդիմութեան տիրեցին ամառնային շէնքին, ուր հիմա բանակած է անոնց հետեւակներուն 11րդ զօրագունդը։

ԲԷՔԻՆ, 23 օգոստոս (Չէ-Ֆուի և Շանկայի ճամբով սեպտ. 9).— Բէքինի զինուորական կառավարիչ Զունկ-Լի որ Գերմանիոյ դեսպանին սպանութեանը համար պատասխանատու է, ձերբակալուեցաւ և յանձնուեցաւ Գերմանացիներուն պահպանութեանը։ Ճարոնցիները, իբրեւ ակնածանքի զիջում մը՝ հանդէպ Ռուսիոյ, երէկ հեռացան ամառնային շէնքէն, զոր Խազախներու խումբ մը անոնցմէ առաջ գրաւած էր։ Այդ շէնքին պահպանութիւնը յանձնուեցաւ Ռուսերուն։ Պօքսըրները և չինական կանոնաւոր զինուորները քան մըլ քիլօմէթր տարածութեան վրայ տուներ քանդած են։

ՉԻՆԿ ԻՇԽԱՆԸ

Թոքիօ, 8 սեպտ.— Բէքինէն կը հեռագրեն թէ ճարոնական հեծելագունդ մը մինչեւ Զինկ-Բօ յառաջացած ըլլալով Բէքին առաջնորդեր է Չինկ իշխանը։ Ուրովհետեւ Ճարոնցիները կը պահպանեն այն թաղը, ուր կը գտնուի Չինկ իշխանին բնակարանը, ուստի այդ շէնքն ալ անոնց պահպանութեանը յանձնուած է, ինչպէս միջազգային միւս զինուորները կ'ընեն իրենց խնամատարութեանը ենթարկուած մասերուն մէջ գտնուող իշխանական ապարանքներուն համար։ Կացութեան ծանր հանգամանքին պատճառով կայսրը հրամայած է Չինկ իշխանին որ Բէքին երթալով բանակցութեանց ձեռնարկէ։ (Տե՛ս երեկուան հեռագիրները)։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Շանկայ, 7 Սեպտ.— Թէեւ օգոստոսի կէսէն ի վեր Բէքինէն Թիէն-Ծին տանող ճամբան բաց է ուղեւորներու համար, բայց հեռագրական ու թղթատարական հաղորդակցութիւնները անկարգ վիճակի մէջ են։ Բրիտանական դեսպանատան քարտուղար Պ. Թուէր, Սըր Քլօտ Մաքտոնալտի հետ հաղորդակցելու համար զուր ջանքեր ընելէ ետքը, ստիպուեցաւ անձամբ Բէքին երթալու։

ՅԱՆԿ-ՉԷԻ ՀՈՎԻՏԸ

Շանկայ, 7 Սեպտ.—Հան-Քէուի վերջին շփոթութիւններուն համար Վու-Զաւանկի փոխարքային ձեռք առած միջոցները գոհացուցիչ արդիւնքներ ունեցան և անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Չինը բարենորոգելու կուսակիցներէն հոս գտնուողները կարծիք կը յայտնեն թէ գոհացուցիչ լուծում մը ձեռք բերել եթէ կ'ուզուի, Տէրութիւնները պարտին բացարձակապէս պնդել որ Քուանկ-Սու Բէքին վերադառնալով կառավարութեան ղեկը ձեռք առնէ, և խնամակալուհին ալ քաշուի։ Կը յայտարարեն նաեւ թէ պէտք է մերժել Թուան իշխանին թեկնածութիւնը իր որդւոյն համար, վասն զի օտարներու դէմ եղած շարժման զսպուիլը այդ պայմանէն կախում ունի։

ՉԱՐԴՈՒԱԾ ՄԻՍԻՈՆԱՐՆԵՐ

Շանկայ, 9 Սեպտ. — Այսօր հաստատապէս կը գիտցուի թէ անցեալ յուլիսին Չի-Լիի նահանգին մէջ Չարդուեր են տասնըվեց միսիոնարներ, որոնց տասներեքը ամերիկացի, երկուքը հոլանտացի եւ մէկը՝ անգլիացի. ատոնց անուններն ալ յայտնի են։ Այդ միսիոնարները սպաննուեցան այն չինացի զինուորներուն կողմէ որոնց ուղեկցութեամբ կը ճամբորդէին։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Հոնկ-Քոնկ, 9 Սեպտ.—Հոս զրոյց ելած ըլլալով որ լապտերներու տօնին օտարականներու ընդհանուր ջարդ մը պիտի կատարուի, ոստիկանական արտասովոր միջոցներ ձեռք առնուած էին, բայց բնաւ բան մը չպատահեցաւ և բարեկարգութիւնը չխանգարուեցաւ։ Քանթոնի Մանչուներու մասին մէջ քանի մը թեթեւ շփոթութիւններ պատահեցան։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՐԾԻՔԸ

Պէրլին, 9 Սեպտ.—Հոս միշտ մեծ կասկած մը կը տիրէ այն պատասխանին նկատմամբ, զոր Գերմանիա տուաւ Ռուսիոյ առաջարկին համար՝ Բէքինէն միջազգային զինուորները ետ քաշելու մասին։ Քէօլնիշէ Զայթունկ այս իրիկուն կիս-պաշտօնական զեկոյց մը կը հրատարակէ իմաց տալու աշխարհի թէ ինչ որ պիտի ըլլայ Գերմանիոյ պատասխանը։ Ո և է հաշտարար միջոց պիտի չառաջարկուի։ Ուաշինկթընի հեռագիրները, որ այդ զրոյցը հրապարակ հանեցին, կը սխալին։ Գերմանիա այդ տեսակ բան մը չի խորհիր։ Գերմանիոյ միւս թերթերը կը ծանուցանեն թէ Գերմանիոյ պատասխանը արդէն ղրկուած է, բայց թէ միւս Տէրութիւնները կը սպասեն տեղեկութիւններ առնել Բէքինի իրենց ներկայացուցիչներէն։ Գերմանական քանի մը թերթեր ալ կ'ըսեն թէ Անգլիա, Մ. Նահանգները և Ճարոն համամիտ են Գերմանիոյ՝ Ռուսիոյ առաջարկութիւնը մերժելու մասին։ Մէկ կէտի վրայ միայն միաձայնութիւն կը տիրէ, այն է թէ Ռուսիոյ առաջարկութիւնը, իր արդի վիճակին մէջ, ընդունելու հնարաւորութիւն չունի, սակայն ամէն պարագայի մէջ գոնէ արդիւնք մը պիտի ունենայ. պիտի հանդարտեցնէ Գերմաններուն ծայրայեղ ազգասիրութիւնը և աւելի համեստ հանգամանք մը պիտի տայ անոնց ճարտարախօսութեանը։ Օրինակի համար, այսօր, Քէօլնիշէ Զայթունկն է որ կը փութայ բողոքել այն կասկածին դէմ թէ Վալտերզէ մարէշալին պաշտօնը կրնայ քաղաքական հանգամանք մը ունենալ։ «Երբ Վալտերզէ մարէշալը, կ'ըսէ գերման թերթը, Չին հասնի, միայն Չի-Լիի գտնուող միջազգային զինուորներուն ընդհանուր հրամանատարի պաշտօնը պիտի վարէ, պաշտօն մը որ շատ սեղմ կերպով սահմանուած է՝ Տէրութեանց միջեւ եղած կարգադրութեամբ մը։ Իրաւունք պիտի ունենայ հրամայել զինուորներուն, բայց Տէրութեանց կողմէ ո և է իշխանութիւն չունի դիւանագիտական կամ քաղաքական բանակցութիւններ վարելու համար։» Միւս կողմէ շատ մը լրագիրներ կը գանգատին տէրութեան պաշտօնական հեռագրական գործակալութեան եղական ընթացքէն՝ Կայսեր խօսքերը հրատարակելու առթիւ։ Այդ գործակալութիւնը սովորութիւն ըրած է առաջին անգամ հրատարակել այդ խօսքերը և հետեւեալ առտուն ալ անոնց սրբագրուածը հրապարակ հանել։ Այսպէս Շթէթինի խիստ համառօտ ճառը այսօր սրբագրուած է։ Պաշտօնական երկրորդ հրատարակութեան մէջ բոլորովին ջնջըուած է սա պարբերութիւնը.—«Համոզուած եմ որ ծրագիրս պիտի յաջողի»։ Վիլհէլմ Կայսրը չհասկցուելու ձեւով խօսելու սովորութիւնը չունի. ընդհակառակը շատ յստակ կը խօսի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բեդերսպուրկ, 9 սեպտ.—Իրազեկ ակումբներու մէջ կը կարծուի թէ Ռուսիա ալ եւս կրնայ բացարձակապէս վստահիլ Ֆրանսայի ու Մ. Նահանգաց հաւանութեանը իր առաջարկութեան. նաեւ Ճարոնի հաճութիւնն ալ կրնայ ձեռք բերել։ Անգլիոյ և Գերմանիոյ մասին ալ յոյս կայ, բայց նոյն իսկ այդ տէրութիւնները եթէ հաւանութիւն չյայտնեն, Ռուսիա հաստատ պիտի մնայ՝ Բէքինէն իր զինուորները ետ քաշելու որոշումին վրայ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ԸՆԹԱՑՔԸ

Ուաշինկթըն, 9 սեպտ.—Պաշտօնական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ այն պարագային երբ Տէրութիւնները չհաւանին Ռուսիոյ առաջարկութեանը, Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը՝ ինքն առանձին բանակցութեան պիտի մտնէ Լի-Հունկ-Չանկի հետ, հաշտութիւն կնքելու և ամերիկեան հպատակներուն կրած վնասներուն հատուցումը ձեռք բերելու համար։

ԵՈՒՆԿ-ԼՈՒ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Բէքինէն սեպտ. 1 թուականով Թոքիօ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Եունկ-Լու զօրավարը, Բէյ-Զանկի պարտութենէն ետքը, անձնասպան եղեր է՝ ամբողջ ընտանիքովը միասին։ Հաու-Թու զօրավարին համար ալ կ'ըսուի թէ նոյն միջոցին դիմեր է։

ՅԱՆՑԱՒՈՐՆԵՐԸ ԿԸ ԴԱՏՈՒԻՆ

Բէքինի մէջ կազմուած զինուորական ատեանները կը դատեն Պօքսըրները և Ջարդերու թելադրիչները։

ԲԷՔԻՆԻ ՄԻՋՆԱՔԱՂԱՔԸ

ԲԷՔԻՆ, 28 օգոստոս. — Միջազգային զինուորներուն միջնաքաղաքէն անցքը այսօր կատարուեցաւ հետեւեալ կարգով. Ռուսերը ու Ճարոնները՝ 800ական հոգի։ Անգլիացիները, Ամերիկացիները ու Ֆրանսացիները՝ 400ական հոգի։ Գերմանացիները՝ 250 և աւստրիացի ու իտալացի նաւազներու ջոկատներ։ Լինէվիչ ռուս զօրավարը, զօրախումբին վիճակը քննելէ ետքը, ողջունեց զանազան հրամանատարները։ Ցետոյ զօրախումբը մտաւ միջնաքաղաքին այն մասը, ուր ոչ ոք մտած է մինչեւ հիմա։ Անգլիական թնդանօթներ ողջունեցին միջազգային զինուորներուն մուտքը։ Հեծեալները ու սպաները ձիերէն վար իջան հարաւային դրանը առջեւ. ապա զօրախումբը մտաւ Ներքին շէնքին մէջ և հիւսիսային դուռնէն դուրս ելաւ։ Դեսպանները, զօրավարները և անոնց սպայակոյտներն ալ յետոյ ներքին շէնքը մտան և այցելեցին բոլոր սրահները։ Վեց մանտարիններ որոնց հետ կար նաեւ արտաքին գործոց Խորհուրդին մէկ անդամը՝ հոն կը գտնուէին։ Ներքին շէնքը կը բաղկանայ բազմաթիւ պալատներէ, որոնք առանց կարգի ու կանոնի շինուած են, բայց ճոխ զարդարանք մը ունին և շրջապատուած են մարմարէ չքեղ սանդուղներով և ընդարձակ մարգագետիններով։ Ներքին շէնքին անդաստակները զարդարուած են մեծաթիւ զարդանօթներով և արոյրէ շինուած տձեւ արձաններով որոնք անասուններ կը ներկայացնեն։ Շէնքը շատ մաքուր չէ. ամենէն գլխաւոր սրահին պատերը արձանագրութիւններով ծածկուած են։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Թայմզ երկուշաբթի օրուան իր թիւին մէջ հետեւեալ հեռագիրները հրատարակած է.

Բարեյուսոյ Գլուխ, 9 սեպտ. — Սըր Ալֆրէտ Միլնէր յայտարարութիւն մը հրատարակեց, ծանուցանելով որ հարաւային Ափրիկէի Հանրապետութեան կողմէ տրուած բոլոր արտօնութիւնները պիտի յարգուին՝ իրենց արժէքին համաձայն։ Բրիտանական կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ փոխելու կամ մերժելու այն արտօնութիւնները, զորս հարաւային Ափրիկէի Հանրապետութիւնը իրաւունք չունենայ տալու, անոր և Անգլիոյ միջեւ կնքուած պայմանագրութիւններուն համաձայն, նաեւ այն արտօնութիւնները զորս Հանրապետութիւնը տուած ըլլայ, առանց ունենալու այդ մասին անհրաժեշտ եղած իշխանութիւնը կամ այն տեսակ պայմաններով տուած ըլլայ, որոնք գործադրուած չըլլան և կամ վնասակար նկատուին հանրային շահերուն։ Այդ քննութիւնը կատարելու պաշտօն ունեցող դամիսէրները կը ծանուցանեն թէ նախ և առաջ պիտի սկսին ճարտարագործութեան կամ ներածութեան մենաշնորհը տուող արտօնութիւններէ և պանքաներու, երկաթուղիներու, թրամուէյներու, ջուրի և լուսաւորութեան համար տրուած արտօնութիւններէ։ Քննիչներուն առաջին նիստը տեղի պիտի ունենայ հոկտեմբեր 1ին։ Այդ առթիւ ըլլալիք զեկոյցները պիտի ներկայացուին նոյն քննիչներէն կազմուած յանձնաժողովի քարտուղարին։

Բրեթորիա, 7 սեպտ.—Զանազան աղբիւրներէ առնուած լուրերու նայելով, բազմաթիւ Պօէրներ որոշած են գերման հողերը գաղթել խմբովին։

Բարեյուսոյ Գլուխ, 8 սեպտ. —Բրեթորիայի դիւանատան մէջ ձեռք անցուցեր են Հոլանտայի երկաթուղիներու Ընկերութեան վերաբերեալ պաշտօնագիրները որոնք վճռաբար կը հաստատեն թէ Ընկերութիւնը գործօն մասնակցութիւն մը ունեցած է պատերազմին, իր գործարաններուն մէջ փամփուշտ ու ռումբ շինելով, և հարկին նոյն իսկ երկաթուղին իր գիծերը քանդելով եւայլն։

Քռոնգթաս, 7 սեպտ.— Զինուորական հիւանդանոցներու քննիչ յանձնաժողովը երէկ այցելեց Պլէօմֆոնթէյնի հիւանդանոցը. լսեց վկայութիւնները քաղաքային քանի մը բժիշկներու, որոնք բացարձակապէս գանգատեցան ըսելով որ վիրաւորները ու հիւանդները լաւ չէին խնամուած։ Այդ բժիշկներէն մէկը յայտարարեց թէ ամբողջ հիւանդանոցին համար չորս հիւանդապահներ միայն կային. ասոնք ալ միշտ կը գինովնային՝ հիւանդներուն յատկացուած ոգելիները խմելով։ Բժիշկը ըսաւ նաեւ թէ դեղերը անբաւական էին և թէ միշտ վէճերը պակաս չէին քաղաքային ու զինուորական բժիշկներուն միջեւ։ Այդ վկայէն ետքը զինուորական բժիշկները խօսելով՝ ջանացին հերքել իրենց քաղաքային պաշտօնակիցներուն բամբերը։

Պռիսոհ, 10 սեպտ. (Մաքէնի մասնաւոր թղթակցէն).—Անգլիական իշխանութեանց կողմէ Թրանսվալէն արտաքսուած անձերէն մէկը՝ Պ. Մէնցէլ՝ Անվէրս հասաւ։ Կը պատմէ թէ Թրանսվալի կառավարութեան պաշտօնեաներուն ամսաթոշակները պանքատոմսով կը վճարուէին։ Բրէթորիայի գրաւումէն ետքը Անգլիացիները արգիլեցին պանքատոմսերուն շրջաբերութիւնը առանց հատուցանելու անոնց փոխարժէքը։ Վտարուածները զարհուրելի աղտոտութեան մը մէջ ճամբորդեցին մինչեւ Եւրոպա։ Անասուններու յատուկ յարկին մէջ դրուած էին, ուր կը նեղուէին ամէն տեսակ ճճիներէ։ Հօտած միս կու տային անոնց այն տեսակ ամաններու մէջ, որոնք իբրեւ թքաման կը գործածուէին Անգլիացիներուն կողմէ։ Հարսանիթէ վարակուած տղայ մը չզգենաւ ընդունուած ըլլալով, շատեր կը բռնուէին այդ հիւանդութենէն։ Այդ առթիւ երեք հարիւր հոգիէ ստորագրուած բողոքագիր մը պիտի հրատարակուի Եւրոպայի և Ամերիկայի լրագիրներուն մէջ։

Մագերու, 8 Սեպտ. — Լէտիսմիթի այն բնակիչները որոնք հաւատարիմ մնացած են Անգլիացիներուն Մագերու հասան։ Երրորդ անգամ ըլլալով Պօէր պատգամաւորներ տեսնուեցան քաղաքին մէջ։ Պօէր զօրախումբի մը ժամանումը մօտալուտ կը նկատուի։

Լոնտոն.—Բիէթէրմարիցպուրկէն կը հեռագրեն Տէյլի Մէյլի թէ, ճէն Համիլթըն զօրավարը, Լիտէնպուրկը գրաւելէ ետքը, Պօէրները երկու ժամ ռմբակոծեր են քաղաքը։ Անգլիական դրօշը պարզուեր է քաղաքապետութեան պաշտօնարանին վրայ. այդ միջոցին հաւաքուած էին բազմաթիւ Անգլիացիներ «Կեցցէ՛» գոչելով։ Ասոնք կ'ըսեն թէ Պօէրները լաւ վարուած են իրենց հետ։ Պոթա զօրավարը որ հիւսիսային արեւելեան կողմը կը գտնուի՝ 12 թնդանօթներով, խստիւ յանդիմաներ է իր զինուորները՝ նահանջած ըլլալնուն համար։ Թրանսվալի կառավարութեան կեդրոնը կը գտնուի Բէլկրիմ-Ռէսթի մէջ։

Լէտինպուրկ, 7 սեպտ. —Չորեքշաբթի օրը քաղաքէն անցուեցան պզտիկ թնդանօթ մը ու երկու խորտանկեց որոնք Բէլկրիմ-Ռէսթ կը տարուէին. ուրիշ երկու թնդանօթներ ալ Սփիցքօբ, ուր գացած է Պոթա զօրավարը։ Բէլկրիմ-Ռէսթի ճամբան պահուած են երկու հազար Պօէրներ, որոնք քաղաքէն դուրս կրակ ըրին անգլիական հետապնդողներու վրայ, բայց թնդանօթի քանի մը հարուածներ բաւական եղան զանոնք ետ մղելու։ Սփիցքօբի Պօէրները, այսօր կէս օրին, ռմբակոծեցին Լիտէնպուրկը. նախ կրակ ըրին քաղաքին երկու կողմերը գտնուած բանակետղերուն և յետոյ բուն իսկ քաղաքին վրայ. Անգլիացիները պատասխանեցին։ Կորուստները շատ քիչ են։

Բէբբաուեն, 9 սեպտ.— Պօէրները, երէկ, ետ մղուեցան Լիտէնպուրկի խիստ մօտը գտնուած դիրքէ մը և մինչեւ Սփիցքօբ հալածուեցան։ Սըր Ռետվէրս Պըլլըր այս առտու կը քալէ Մանչէսթըրի բարձունքներուն վրայ (Լիտէնպուրկի արեւելեան կողմը տասը մղոն հեռու բլուրներու շղթայ մը), ուր ընդհարում մը ունեցաւ Պօէրներուն հետ, վասն զի թնդանօթներուն որոտումը կը լսուէր Լիտէնպուրկէն։ Լորտ Մէթհուին Մէյֆքինկէն կը յառաջանայ դէպ ի Լիխթէնպէրկ։ Պօէրները սակաւ ընդդիմութիւն մը կ'ընեն անոր։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Միւթէմաֆզի աստիճան տրուեցաւ Սուրիոյ նահանգին մարդահամարի տեսուչ Հասան պէյի և Պէյրութի վաճառականներէն Անտոն Սուրլա էֆ.ի։

—Էրզրումի նահանգին Բէմախ գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Պիթուրքէի նախորդ նայիպ Ապտուլլահ Ֆաիզ էֆ.։ Պրզա գաւառի Էգինէ գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Լազաքիի նախորդ նայիպ Իտրիս Ղալիպ էֆ.։ Խարբերդի նահանգին Քեախթէ գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Գարա Մազարա գիւղախումբին նախորդ նայիպ Եուսուֆ Զիեա էֆ.։

—Տեղակալի աստիճան և կայս. թիկնապահ տիտղոս տրուեցաւ անձնական յիսնապետներէն Սամի պէյի, որդի Բարձր. Մէտրիհա իշխանուհիին և հետեւորդ կայսերազուն իշխան Բարձր. Ահմէտ էֆէնտիի։

—Դէր-դնդապետութեան աստիճան տրուեցաւ բժշկական վարժարանին ակնաբուժութեան ուսուցիչ հազարապետ Էսատ պէյի։

—Ականակուռ Օսմանէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշայի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ահմէտ Զիեա պէյի, որդի վաճառական Նէժիպզատէ Թահսին փաշայի։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Ռուսիոյ արտասովոր պատուիրակ Բարիճով ծովակալին կնոջը։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ. — Լոնտոնի օսմ. դեսպան Քոսթաքի փաշա Անթօբուլօ օսմ. կառավարութեան կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց Անգլիոյ կառավարութեան՝ Վեհ. Սուլթանին յոբելեանին առթիւ Սըր Ճօն Ֆիշէր ծովակալը ղրկուելուն և անգլիական մարտանաւերուն կողմէ լուսավառութիւններ կատարուելուն համար։

—Հապէշիստանի վեհապետն ալ հեռագրով շնորհաւորեց Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան 25րդ տարեդարձը։

—Հելլենական դեսպանատան գործակատար Պ. Կրիբարիս այսօր Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ Եորկիոս թագաւորին շնորհաւորական նամակը՝ կայս. յոբելեանին առթիւ։

—Աղեքսանդրիոյ Րէսէթթին ապարանքին մէջ, Վեհ. Սուլթանին յոբելեանին իրիկունը վաթսուն հոգինոց սեղան մը տրուեցաւ որուն նախագահեց Խտիվը։ Ներկայ էին նախարարները, հիւպատոսական մարմինը, Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստը գտնուող անգլիական նաւին հրամանատարը և ուրիշներ։ Հացկերոյթէն ետեւ Խտիվին զինուորական նուագածուներու խումբը նուագեց Համիտիէ քայլերգը և ուրիշ գեղեցիկ կտորներ։ Ցետոյ ծովին վրայ չքեղ լուսավառութիւններ և հրախաղութիւններ կատարուեցան։ Ապարանքին քարափին կողմը ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը հաւաքուած էր։ Խտիվին հիւրերը յետոյ գացին դիտել կայս. Գոմիսէրութեան պաշտօնարանը որ չքեղապէս լուսազարդուած էր։ Խտիվին կողմէ հոն կը գտնուէին Ֆախրի ու Ապտիւլհալիմ փաշաները։

—Գոնիոյ նահանգին մէջ նախնական վարժապետանոցի մը հաստատումը որոշուած ըլլալով, հիմնարկէքը կատարուեր է Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. Ժողովին նախագահ Պ. Բօլ Տէշանէլի, ծովակալ Տիւբէռէյի և Նիւ-Եորք Հէրըլտի տէր Պ. Կորտոն Պէնէթի ի պատիւ, ինչպէս ծանուցինք, առջի օրը տասնըութ հոգինոց սեղան մը տրուեցաւ Իւնիոն Ֆրանսէզի մէջ։ Բաժակներ պարպուեցան Վեհ. Սուլթանին կենացը, որուն երկիրին մէջ Ֆրանսացիները այնչափ շնորհներ կը վայելեն։ Պ. Բօլ Տէշանէլի երկու կողմերը բազմած էին հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշա և ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Պասթ։ Պ. Պէժոժ, խօսքը Ահմէտ Ալի փաշայի ուղղելով, դրուատեց Վեհ. Սուլթանին այն հիւրասիրութիւնը զոր կը շնորհէ օսմ. երկիրները գտնուող Ֆրանսացիներուն։ Պ. Պէժոժ բաժակ պարպեց Վեհ Սուլթանին կենացը։ Պ. Բօլ Տէշանէլ ալ խօսք առնելով ըսաւ.—«Շատ յուզուած եմ ինծի եղած այս սիրալիր ընդունելութեանց համար։ Շատ բարեպատեհ առիթ մը ներկայացած է ինծի տեսնել ու ճանչնալ այն անձերը որոնք մարդկային գործունէութեան ելմտական, զինուորական, կրթական, առեւտրական, արհեստի և ուրիշ մասերուն համար հաւատարմութեամբ ծառայելով կը յաջողին պահպանել Ֆրանսայի փառքը ու պատիւը։ Ֆրանսայի շահերը շատ նման են օսմ. երկիրներու շահերուն։ Հետեւաբար կը մաղթեմ որ աւելի բարձրանան Վեհ. Սուլթանին, Անոր կայս. երկիրներուն և Ֆրանսայի ու Հանրապետութեան Նախագահին փառքը ու պատիւը։» Պ. Բօլ Տէշանէլ հացկերոյթէն ետքը Թագսիմ գնաց և Ֆրանսական հիւանդանոցին բոլոր մասերը այցելելով հոն տիրող մաքրութեան ու կանոնաւորութեան համար գոհունակութիւն յայտնեց։ Ֆրանսացի հիւրերը յետոյ պալատական կառքերով Պոլսոյ կողմը անցան և այցելեցին մեծ մզկիթները եւայլն։ Երէկ ֆրանսական դեսպանատան պահականաւին մէջ սեղան մը սըրուեցաւ ի պատիւ Բօլ Տէշանէլի, Տիւբէռէ ծովակալին և հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի։ Ֆրանսացի հիւրերը, այսօր, Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուելէ ետքը, իրիկուան կառախումբով Վիեննա պիտի ուղեւորին, ուր մինչեւ չորեքշաբթի մնալէ ետքը Բարիզ պիտի երթան։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ռուսական նաւաբաժինէն երկու զրահաւոր և երկու թորփիլանաւ օգոստոս 22ին Այնորոզ երթալով Վաթոբէտի վանքին բացերը խարսխեր են։ Պիրիլէվ ծովակալը ու սպաները ցամաք ելլելով նոյն վանքը գացեր եւ հոն ընդունուեր են ամբողջ միաբանութեան կողմէ։ Ծովակալը ու սպաները, մատուռին մէջ աղօթելէ ետքը, նաւերը վերադարձեր և Գավալա ուղեւորեր են։

ՍԱՔՍՈՆԻԱՅԻ Վիչէնտորֆ քաղաքին «Չէքալիէ Նախքէտէն Ֆապրիք» անուն մանարանը իր արտադրութեանց նմոյշները սնտուկներով կայս. պալատ ղրկեր է Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու համար. նաեւ առաջարկեր է Համազգային Անկելանոցին և կամ բարենպատակ ուրիշ հաստատութեան մը տարեկան տասը սնտուկ դերձան տալ։ Մանարանին տէրը խնդրեց նոյն գործարանին շնորհել «կայս. պալատան մանարանի» տիտղոսը։ Ղրկուած նմոյշները Վեհ. Սուլթանին մատուցուելով, Ն. Վեհափառութիւնը Իր բարձր գոհունակութիւնը յայտնեց և հրամայեց տալ մանարանին խնդրած «կայս. պալատան մատակարարի» տիտղոսը և տարեկան տասը սնտուկ դերձանները յատկացնել Համազգային Անկելանոցին։ Կայս. այդ Իրատէն առաջին քարտուղարութեան կողմէ յատուկ գրութեամբ հաղորդուեցաւ նոյն մանարանին. նաեւ այդ մասին հարկ եղած զեկոյցը եղաւ Ներքին և արտաքին գործոց նախարարութեանց։

«ՄԷՍՈՒՏԻԷ» զրահաւորը դեկտեմբերի սկիզբները Պոլսոյ նաւահանգիստը պիտի գայ։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին շինութեան ծախքին իբրեւ նպաստ Իզմիրի մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 1228 ոսկիի։

—Եէմէնի մէջ ալ կուսակալին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեր է նոյն նպատակով հանգանակութիւն կատարելու համար։

—Պրուսայէն 134,260 ղրուշ ղրկուած է կ. Պոլիս Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքին համար։

ՓԱՇԱ ՊԱՂՉԷԻ ապակեղէններու գործարանին արտադրութիւնները մաքսէ զերծ մնալու հինգ տարուան պայմանաժամը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, հինգ տարի եւս երկարեցաւ։ Նաեւ որոշուեցաւ որ գործարանին մասնագէտներէն և գործապետներէն զատ, բոլոր պաշտօնեաները ու գործաւորները օսմ. հպատակներէ առնուին։

ԳԱՐԱՍՈՒԻ ՀԱՆՔԵՐԸ. — Իզմիտի Գանտրէ գաւառակին Գարասու գիւղախումբին մէջ արծաթախառն կապարի ու զինկոյի հանքերուն շահագործման համար կազմուած օսմ. անանուն Ընկերութիւնը կայս. կառավարութեան կողմէ պաշտօնապէս ճանչցուած ըլլալով, ըստ այնմ կատարուեցան հարկ եղած օրինական գործողութիւնները։ Ընկերութեան դրամագլուխն է 3,200,000 ֆր. որ բաժնուած է 32,000 բաժնեթուղթերու՝ իւրաքանչիւրը հարիւր ֆր. այսինքն 4 ոսկի 40 ղրուշի։ Բաժնեթուղթերուն 12000ը՝ առանձնաշնորհեալ են և 20,000ը՝ պարզ։ Այդ բաժնեթուղթերը, դրոշմաթուղթի տուրքը վճարուելէ ետքը, մաքսերէն պիտի կրնան անցնիլ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՍԵՐԲԻՈՅ միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրին բանակցութիւնները կատարելու պաշտօն ունեցող խառն յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեամբ։ Սերպ պատուիրակները քննեցին օսմ. պատուիրակներուն կողմէ ներկայացուած ծրագիրը, յետոյ սկսան բուն իսկ բանակցութիւնները։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւաբաժինը զոր կը կազմեն երեսունըչորս մարտանաւեր, կիրակի օրը ժամ 7ին Սէլանիկի նաւահանգիստը հասաւ՝ Սըր Ճօն Ֆիշէր ծովակալին հրամանատարութեամբ։ Ծովակալին գտնուած մարտանաւը քսանըմէկ թնդանօթով ողջունեց օսմ. դրօշը, որ փոխադարձաբար պատասխանեց։ Կուսակալին կողմէ նահանգին արտաքին յարաբերութեանց տեսուչ Հիքմէթ պէյ մարտանաւը երթալով բարի գալուստ մաղթեց Անգլիացի ծովակալին, որ երկուշաբթի օրը պաշտօնական այցելութիւն տուաւ կուսակալին։ Ժամ մը ետքը կուսակալը փոխադարձ այցելութեան գնաց ծովակալին։ Ծովակալին կինը ու աղջիկները օր մը առաջ Սէլանիկ հասած էին Սէրպիա մարտանաւով։ Անգլիական նաւատորմիղը Գավալա երթալէ ետքը նորէն Սէլանիկի նաւահանգիստը պիտի վերադառնայ, ուր պիտի մնայ մինչեւ հոկտեմբեր 6, յետոյ Ֆալէր հանդիպելով Մալթա պիտի երթայ։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան գործակատարը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՊԱՐՍԻԿ կառավարութիւնը Առիւծ և Արեւ պատուանշանի առաջին աստիճանը տուաւ կայս. թիկնապահ և սահմանագլուխին ընդհանուր քննիչ Ահմէտ Համտի փաշայի։

ԳՈՆԻԱՅԻ մէջ վերջերս շինուած ելերի գործարանը անցեալ գիշեր բոլորովին այրեր է։ Վնասը հազար ոսկիէն աւելի է։

ԲԱՐԻԶԻ Արուեստահանդէսի ժիւրին ոսկի ու արծաթ շքադրամներ տուեր է Սիւեզի Ջրանցքին Ընկերութեան։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ վաղուան համար հրաւիրագիր ուղղած է Ռէժիի գոմիսէր Նուրի պէյի՝ կարգ մը գործերու մասին տեղեկութիւններ առնելու համար։

ՍԵՐԲԻՈՅ դեսպանատան առաջին թարգման կարգուեցաւ Պ. Ջոկիչ որ իբրեւ պատուիրակ մայրաքաղաք եկած էր՝ կայս. յոբելեանին առթիւ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Ցունական լրագիրները կ'ըսեն թէ օսմ. զինուորները ցիրուցան ըրեր են այն աւազակախումբը որ Գաթրին (Սելանիկ) գաւառակին մօտ վանքի մը վրայ յարձակած էր։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Մեծ.Եպարքոսը կ'ըսէ Մոնիդէօր, հրամայեց կանոնագիր մը պատրաստել՝ ոստիկանութեան նախարարութեան մէջ Պէրթիյէնի մարդաչափութեան դրութիւնը գործադրելու համար։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԷՆ կը գրեն թէ կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպանատան պահականաւը՝ Թաւրուս հոն հասնելով, հրամանատարին և կառավարչին միջեւ այցելութիւններ փոխանակուեր են։ Պահականաւին մէջ սեղան մը տրուեր է ի պատիւ տեղւոյն աւստրիական հիւպատոսին ու կնոջը։ Թաւրուս երեքշաբթի օրը Սէլանիկ ուղեւորեր է։

ՕՍՄ. ՓԱՐՈՍՆԵՐՈՒ վարչութիւնը վարձեց անգլիական Ընկերութեան Թրիբօն շոգենաւը։ Փարոսներու ընդհանուր վարիչ տը Վուէյալ դերկոմսը՝ քանի մը պաշտօնեաներու հետ՝ առջի օրը նոյն շոգենաւով Սեւ ծով ուղեւորեցաւ՝ քննական պտոյտ մը կատարելու համար որ մէկ ամիսէն աւելի պիտի տեւէ։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Քոսթաքի փաշա Անթօբուլոյի ազգական և նոյն դեսպանատան կցորդ Աթանաս էֆ. ծրեանաքօղլու, կ'ըսէ Մոնիդէօր, անցեալ շաբթու անձնասպան եղեր է Ֆոնթէնպլոյի մէջ։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Եգիպտոսի երկաթուղիներուն վարչութիւնը որոշեց երկարել Սալահիէէն Բոռ-Սայիտ տանող երկաթուղիին գիծը։ Շինուելիք ճիւղը 63 քիլօմէթր երկայնութիւն պիտի ունենայ, որուն 30ը՝ մէջակիլի հողերէ պիտի անցնի և 33ը՝ Մէնզալայի լիճին վրայէն զոր սամը լեցնել հարկ պիտի ըլլայ։

—Սուտանի մէջ, վերջերս, այնչափ առատ անձրեւ տեղացեր է որ երկաթուղիի կառախումբերու երթեւեկութիւնները ընդհատուեր են։ Օմտուրմանի մէջ քանի մը տուներ փլեր և կառավարական շէնքերը վնասուեր են։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳ.—Առջի օրը Սէլանիկէն եկող Ցուն մը ցամաք ելլելու միջոցին ձերբակալուեցաւ։ Վրայէն քանի մը հարիւր ոսկիի արժողութեամբ գոհարեղէններ գտնուեցան զորս մաքսէն կը փախցնէր։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. — Օտեսայէն առնուած լուրերու նայելով, կ'ըսէ Սէրվէթ, Ջաղացպան Պ. Նուրավսքի դադրեցուցեր է իր վճարումները։ Բացը մէկ միլիոն րուպլի կը հաշուուի։ Օտար երկիրներու վաճառականները չափազանց կը վնասեն։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԻՆ ընտանիքը օդափոխութեան համար Պրուսա գնաց։

ՍԱՄՈՍԻ իշխան Միխալաքի էֆ․ի ընտանիքը երէկ Սամոս ուղեւորեցաւ։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Նահանգին Իտարէի ժողովին նորընտիր անդամ Հաճի Խօմէր պէյի ու Արթին էֆ․ի ընտրութիւնները վաւերացան։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ․ — Ոստիկանութիւնը, կ'ըսէ Սէրվէթ, աղջի իրիկունը ձերբակալեց Շիրքէթի Խայրիէի մէջ ծառայող Ալի Րիզա անուն մարդ մը՝ սպառնական նամակ մը ուղղած ըլլալուն համար ձուկի տուրք հաւաքող պաշտօնեայի մը։ Ոստիկանութիւնը արդէն կը փնտռէր զայն։ Ալի Րիզա տարիէ մը ի վեր և կեղծ անունով կը կենակցէր յոյն տարփուհիի մը հետ Ղալաթիոյ Հէնտէք փողոցը և վերջերս ալ Գալիոնճը Գուլլէքի Սերգիս փողոցը։ Ոստիկանութիւնը առաջ կը տանի քննութիւնները և խուզարկութիւնները։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ․ —Գասըմփաշի Րիզա Փաշա թաղին մէջ Ամալիա անուն 45 տարեկան կին մը, աղջի գիշերը, ինքզինքը տանը Ջրհորը նետեց․ քիչ վերջը դիակը հանուեցաւ։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ․ —Գապաթաշի մէջ մըտրակ շինող Թահիր Պապա, երէկ, վարձու կառքի մը տակ մնալով երկու սրունքները կոտրեցան։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԷՆ կը գրեն թէ անցեալ օր Մայտոս գացող նաւակ մը ընկղմելով մէջը գտնուած երեք հոգիէն երկուքը խեղդուեր են։

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ։—Հարուստ կին մը որոնց խլութիւնը և ականջներուն բզզիւնը բըժշկուած էր Նիքօլսըն հաստատութեան արհեստական թիմբաններովը, այդ հաստատութեան նուիրած է 25,000 Ֆր․ որպէս զի այն բոլոր խուլերը որոնք միջոց չունին յիշեալ թիմբաններէն գնելու, կարենան ձրիաբար ստանալ։ Դիմել այդ հաստատութեան հասցէին (Institut Congcott, Gunessbry, London W)

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ․ — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու, բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնաբուժական անձերու դիմել Տքթ․ Պաուի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, ևայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամենէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ․ Պաուի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը․ Ե․) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ԱԶԴԱՅԻՆ

Իզմիրեանց մրցանակաբաշխութիւնը որ այս տարի Թարգմանչաց տօնին օրը չէր կատարուած, տեղի պիտի ունենայ Նոյեմբեր 14ի օրը։ Ներկայացուած գործերու մասին քննիչներու տեղեկագիրները հասած են արդէն յանձնախումբին, ու կ'ըսուի թէ միակ երկասիրութիւն մը պիտի արժանանայ մրցանակին, և ան ալ ոչ ամբողջական պարգեւի։

—Ս․ Պատրիարք Հայրը երէկ ոստիկանական պաշտօնատունը երթալով տեսակցեցաւ նախարար Շէֆիգ պէյի հետ։

—Բարիզի Արուեստահանդէսին պարսկական բաժնին մէջ հետաքրքրական առարկաներու հաւաքածոներ, գորգեր, թաւիշներ, կերպասներ, յախճապակիներ և թանկագին իրեղէններ ցուցադրած էր Տիգրան էֆ․ Քէլէկեան որ ընդարձակ վաճառատուն մը ունի Նիւ-Եորքի մէջ եւ Արուեստահանդէսի ժիւրիին անդամ է։ Կը լսենք թէ Պարսից Վեհ․ Շահը՝ Բարիզ գտնուած ատեն Խանութեան տիտղոս տուեր Քէլէկեան էֆ․ի։

—Զէյթունէն Պատրիարքարան հասած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ օգոստոս 9ին հրդեհ ծագելով, անմիջապէս շատ մը մօտիկ հրդեհին վայրը փութացեր են։ Ասպա ջրհան մը ու խումբ մը զօրքեր հանելով աշխատեր են հրդեհը մարելու։ Հրդեհին վայրը փութացեր են տեղւոյն Գայմագամը և բոլոր կառավարական պաշտօնեաները։ Հրդեհը տեւեր է 3 ժամ և 16 տուն այրեր են․ ուրիշ քանի մը տուներ ալ փլցուեր են, հրդեհին ընթացքը կասեցնելու համար։ Գարկաղա թաղը՝ որ ամբողջովին այրած է, 1050 օսմ․ ոսկիի վնաս մը ունի։ Հրդեհին պատճառաւ 116 հոգի անպատսպար մնացած են, օգնութեան կարօտ վիճակի մը մէջ։

—Նանսիի երկրագործական վարժարանին աշակերտ Պ․ Յակոբ Գասպարեան [illegible] քննութիւն մը անցուցեր է այս տարի և արժանացեր է քննիչներուն [illegible]։ Պ․ Գասպարեան չորրորդ [illegible] է բարձրագոյն կարգին մէջ ուրկէ շրջանաւարտ կ'ելլէ։ Իր ծննդավայրը վերադառնալէ առաջ մտադիր է եղեր տակաւին տարի մըն ալ Նանսի մնալ, տեղւոյն գարեջրագործական վարժարանին դասաւանդութեանց հետեւելու համար։

—Թիրէպոլիէն կը գրեն մեզ․—«Բաղքիս թեմական գործերը ժամանակէ մը ի վեր շատ անկերպարան վիճակ մը ստացած են, իրարու յաջորդող Թաղ․ Խորհուրդներու երեսէն։ Վերջերս, Տրապիզոնի առաջն․ տեղապահին ջանքով հինգ անդամէ բաղկացեալ Թաղ․ Խորհուրդ մը կազմուեցաւ տեղւոյս փորձառու և կարող անձերէն, բայց ասոնք ալ պաշտօնի ձեռնարկելնէն ի վեր հաշիւ բռւածը չեն պահանջած նախորդ Թաղ․ Խորհուրդէն, որուն գործառնութիւնները ջուրի յստակութեամբ չէ որ կը պարզուէին հանրութեան աչքին։ Յայտնի չէ թէ ի՛նչ եղած են երեք տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ եկեղեցւոյ պահանջներէն ու մանաւանդ պսակի, մկրտութեան և ննջեցելոց առթիւ գանձուած դրամները, որոնք պէտք է վարժարանին յատկանային։— Քահանայի չգոյութեան պատճառաւ եկեղեցին փակ կը մնայ, և առիթ կու տայ տգեղ գործերու, որոնցմէ հատ մըն ալ այս օրերս պատահեցաւ։ Տեղացի ազգային մը, ստիպուեցաւ իր զաւակը կնքել տալ Յունաց եկեղեցին, յարուցանելով գայթակղութիւն մը՝ որուն գլխաւոր պատճառը պէտք է նկատել շնորհքով քահանայ մը չունենալնիս։ Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս կացութեան վրայ, ու կը խնդրենք որ յարմար կարգադրութիւն մը ընէ այս մասին։ Շնորհքով քահանայ մը մեր է՛ն կենսական պէտքն է այս պահուս․ ե՞րբ պիտի ունենանք արդեօք։»

—Էյմէ-Կէյվէէն կը գրեն մեզ օգոստոս 26 թուականով․— «Հանրօգուտ Թերթիդ 4407 թիւին մէջ գիւղիս երկսեռ վարժարաններու վրայ քննադատական մը կարդացինք «Միջագիւղցի» ստորագրութեամբ։ Պ․ Միջագիւղցին խորին ցաւ զգացեր է պոլսական թերթի մը մէջ գիւղիս վարժարանին վրայ գրուած նըպաստաւոր տեղեկութեան մը համար, և գրուածը կեղծիք հրատարակելով ճշմարտութիւն մը երեւան հանելու ատեն ինքն ալ ամէն բանի հակառակը տեսած ըլլալ կ'երեւայ։ Պ․ յօդուածագիրը կը խոստովանի թէ ինք միայն կիրակնօրեայ հարցաքննութիւններուն ներկայ եղած է, իսկ ստորագրեալս ամբողջ քննութիւններուն ներկայ եղած ըլլալով գոհացուցիչ գտած եմ աշակերտներու յառաջդիմութիւնը, ինչպէս նաեւ ամէն անո՛նք որ ո և է անձնական նկատումներէ զերծ, ներկայ եղած էին քննութիւններու, նոյնը կը վկայեն։ Պ․ յօդուածագիրը չի խղճար նաև ըսելու թէ այդ քննութեան օրերուն փոխ-Առաջնորդ Հայրը Միջագիւղի բարձունքը զով օդ միայն կը շնչէր․ իրաւ թէև քննութեան առաջին օրերուն մէջ Միջագիւղ կը գտնուէր ան, բայց չէ թէ զով օդ շնչելու համար, այլ ինչպէս իրազեկ աղբիւրէ կ'իմանանք, Միջագիւղի Թաղ․ Խորհրդոյ խնդրանքով հոն գացած էր վերջին տարուան վարժարանի պիւտճէին 3-4000 ղրշ․ի բացը գոցելու համար։ Դռնէ դուռ, տունէ տուն կը մուրար դրամ և խոզակ կը հաւաքէր։ Իսկ այդ քանի մը օրէն վերջ փոխանորդ Հայրը Միջագիւղէն գիւղս եկաւ և նախագահեց քննութիւններուն։ Զորս օր միշտ գոհ մնալով աշակերտներու պատասխաններէն, չէ թէ «Օրհնեալ եղերուք»ին հասաւ։»

—Վիեննայի Մխիթարեան միաբանութեան անդամ Հ․ Գաբրիէլ Մէնէվիշեան՝ որուն Վիեննա երթալը ծանուցած էինք, երէկ առտու մայրաքաղաքս ժամանեց։

Տէր և Տիկին Միհրան Կեսարեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Տօքթ․ Տիգրան պէյ Աճէմեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Թումիկ Կեսարեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Տօքթ․ Գէորգ Կեսարեան և զաւակունք, Տէրք Խաչիկ, Նշան և Ներսէս Կեսարեան, ինչպէս նաև Կեսարեան, Թօքթեան, Ժամակոչեան, Կուրիլ, Տաքէսեան, Քիւրքճիխանլեան, Փափազեան, Քայսէրլեան, Ուզունօֆ, Մըրմըրեան և Խմէրեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՆԱԶԷՆԻ Յ․ ԿԵՍԱՐԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ կարճատեւ հիւանդութենէ մը վերջը, ի խոր սուգ համակելով իր զաւակները, թոռները և համայն ազգականներն ու բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, Շաբաթ, ժամը 4ին (Ը․ Թ․) Բերայի Ս․ Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, ուսկից հանգուցելոյն մարմինը պիտի փոխադրուի Շիշլիի Ազգ․ գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Բերա, 1/14 Սեպտ․ 1900

ԾԱՆ․—Մահազդ չընդունողներէն կը խնդրուի իբր այն նկատել ներկայս։

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՃ
Ցիւսկիւտար

Սոյն Քօլէճի վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ երեքշաբթի սեպտ․ 5/18ին․ գիշերօթիկ աշակերտուհիք կ'ասպասուին սեպտ․ 4/17ին․

Աշակերտաց ընդունելութեան համար, պէտք է դիմել նամակաւ առանձնուհիին տօքթէօռ Բաթրիք, Պոլիս Ամերիկեան Պայպլ Հաուզի միջոցաւ․ կամ սեպտ․ 21/3 [illegible] վարժարան դիմելով․

343 8—19

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 սեպտ․ — Շանկայէն կը հեռագրեն թէ Եանկ-Չէի մէջ գրգռութիւն կը տիրէ։ Բէքինի շուրջը գտնուող Չինացիները յաղթուեցան։

—Այն ամերիկեան զինուորները որոնք Չին պիտի չըկուէին, Փիլիպպեանները կը ղրկուին։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ․ — Մ․ Նահանգաց դահլէճը Բէչիլիի մէջ աւարտած կը նկատէ զինուորական գործողութիւնները․ նաև կը ծանուցանէ որ բանակցութեանց սկսուի՝ զինադադար կնքուելու համար։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ․— Լորտ Ռոպէրթս պաշարման վիճակ հրատարակեց ամբողջ Թրանսվալի մէջ։

—Քրիւկէր նախագահը Լօրէնսօ-Մարքէզ կը գտնուի՝ Հոլանտայի հիւպատոսին պաշտպանութեանը տակ։ Կը կարծուի թէ Քրիւկէր սեպտ․ 24ին շոգենաւ պիտի նստի Եւրոպա ուղեւորելու համար։ Շթայն նախագահը հիւանդ է։

—Քրիւկէր նախագահը Հոլանտա կ'երթայ։ Անոր բացակայութեանը միջոցին նախագահի պաշտօն պիտի վարէ փոխնախագահ Պ․ Պըրկըր։ Պ․ Քրիւկէրի այդ ուղեւորութիւնը յոյս կը ներշնչէ Պուէրներուն։ Նախագահ Շթայն Թրանսվալ կը մնայ։

ԱՄՍԹԸՐՏԱՄ․—Թրանսվալի ներկայացուցիչ տոքթ․ Լէյտս յայտարարեց թէ պատերազմը տակաւին պիտի շարունակէ։

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԸՐԻ

ԼՈՆՏՈՆ․—Լորտ Սոլզպէրի այսօր հոս ժամանեց։

Պ․ ՔՈՆՍԹԱՆ

ՓԱՐԻԶ․—Écho de Paris կը ծանուցանէ թէ Կ․ Պոլսոյ ֆրանսական դեսպան Պ․ Քոնսթան Ալժէրիոյ կուսակալ պիտի անուանուի փոխանակ Պ․ տը Լա Ֆէռիէրի։

ՌՈՒՍԻԱ

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ․—Զարը որչափ ատեն որ Լիվատիա մնայ, արտաքին գործոց նախարար Լամտորֆ կոմսը Ն․ Վեհափառութեանը քով պիտի գտնուի։

—Բեյս Ուիգար հնդիկ լրագիրը կ'ըսէ թէ Ռուսիա զինուոր և ռազմամթերք կը համախմբէ Աֆղանիստանի սահմանագլուխին վրայ։

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ

ԿԱԼԿԱԹԱ․—Հնդկաստանի լրագիրները կ'ըսեն թէ Աֆղանիստանի էմիրը որոշեր է նոր դրութեամբ հրացաններ բաշխել իր զինուորներուն։ Բոլոր ամրոցները նորէն պիտի քննուին և ետեւէն լեցուող թնդանօթներով պիտի սպառազինուին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 13 սեպտ․ —Նովոյէ Վրեմիա կը ծանուցանէ թէ Թիէն-Ձինի մէջ բնակարաններ պատրաստուած են Բէքինէն հոն երթալիք ռուս զինուորներուն համար։ Քանի մը ջոկատներ Թաքու պիտի մնան։ Զինուորներուն մեծ մասը ձմեռը պիտի անցընէ Փորթ-Արթուրի և Թա-Լիէն-Ուանի մէջ։ Սարաթով հրաման գացեր է թող չտալ որ Մայրագոյն Արեւելք ղրկուելու համար պատրաստուած թնդանօթները ճամբայ հանուին։

ԲԷՔԻՆ․—Չինկ իշխանը, տէրութեանց ներկայացուցիչներուն հետ ունեցած տեսակցութեան մը միջոցին, յայտարարեր է որ թէեւ լիազօր իշխանութիւն ունի հաշտութեան բանակցութեանց ձեռնարկելու, սակայն առանց Լի-Հունկ-Չանկի բան մը պիտի չկրնայ ընել և թէ Լի-Հունկ-Չանկը հեռագրով հրաւիրած է որ անմիջապէս Բէքին գայ։

—Գրեթէ հինգ հարիւր Պոքսըրներ յարձակեցան ռուս զինուորներու երկու ջոկատներու վրայ, որոնք Մաչխարուի մօտ երկաթուղիի շինութեանը կը հսկէին։ Երկու Ռուսեր վիրաւորուեցան։ Օգնութեան զինուորներ հասնելէն ետքը, Ռուսերը սկսան հալածել Պոքսըրները որոնք ցիրուցան եղան։ Երկու հարիւր Պոքսըրներ՝ պետերնին ալ միասին՝ սպաննուեցան։ Ռուս սպայ մը և երկու Խազախ մեռան։ Թրէսաքով գնդապետին հրամանատարութեամբ արշաւախումբ մը ղրկուեցաւ Պոքսըրները պատժելու և շրջակայ քաղաքները քանդելու։

ԲԷՐԼԻՆ․— Քէօլնիշէ Ցայթունկ Ուաշինկթընէն հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Մ․ Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը հեռագրեր է Լի Հունկ-Չանկի, ըսելով որ ամերիկեան կառավարութիւնը զայն վերջնապէս կը ճանչնայ իբրեւ լիազօր պատուիրակ հաշտութեան բանակցութիւններուն համար։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼԻԶՊՈՆ․— Լօրէնսօ-Մարքէզի կառավարիչը հրահանգներ ստացաւ Քրիւկէր նախագահին համար, որ Փորթուկալի իշխանութեանց պաշտպանութեանը և հըսկողութեանը տակ կը մնայ։

ԼՈՆՏՈՆ․ —Թրանսվալի կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ Քրիւկէր նախագահը վեց ամսուան արձակուրդ ստացած է և թէ սեպտ․ 28ին Եւրոպա պիտի ուղեւորի միջնորդութիւն մը ձեռք բերելու համար։

ԺԱՄԱՆՑԻ ԲԱԺԻՆ

ՉԻՆԵՐԷՆ ԳԵՐԱԿԱՆԸ սորվելու համար մարդ մեծ դժուարութիւն կը քաշէ և բաւական մեծ համբերութիւն ունենալու է այդ մանուածապատ լեզուն հասկնալու համար։ Այդ մասին գաղափար մը տալու համար կը բաւէ ըսել թէ Չինարէն լեզուին մէջ 214 գլխաւոր նշաններ կան, որոնք անհրաժեշտ են գրելու համար, և ասոնք դասաւորման հիմնակէտեր են․ կան նաև երկրորդական գրեր որոնք այդ հիմնակէտերուն վրայ կը դըրուին, որոնց երկարութեան ու լայնութեան համեմատ կը փոխուին և 5, 6, 11 և 14 գծանիշերով տառեր յառաջ կը բերեն։ Այնպէս որ իրականին մէջ 50,000 տարբեր նշանագիրներ կան Չինարէնին մէջ և մարդկային կեանքը չի բաւեր զանոնք ամբողջովին ճանչնալու։ Սակայն այդ նշանագրերէն մեծ մասը գործածութենէ ինկած են և կարելի է 4500 նշանագրերով չինական աստուածաշունչ մը շարել։ Գրաշարներ պէտք է կարդան և կատարելապէս ճանչնան այդ հազարաւոր նշանագրերը։ Չինական տպարաններու մէջ նշանագրերը բարձրաձայն կ'արտասանուի, որովհետեւ իւրաքանչիւր նշանագիր թէ գաղափար մը, թէ վանկ մը և թէ ձայն մը կը ներկայացնէ։

Չինարէն լեզուին յատուկ մէկ ուրիշ դժուարութիւնն ալ սա է թէ բառ մը չորս կամ հինգ շեշտերով կրնայ արտասանուիլ։ Միավանկ բառ մը կամ ո և է բառ մը յայտնող ձայն մը, տարբեր շեշտով մը արտասանուած ատեն, բոլորովին հակառակ իմաստ մը կը յայտնէ։ Օրինակի համար մաի, երեք շեշտով կը նշանակէ ծախել, չորս շեշտով՝ գնել։

Եթէ Չինարէն կը խօսիք, գործածական բառերու մէջ ձեր միտքը հասկցնելու չափ, ասիկա կը նշանակէ թէ Կոնֆուչիոսի լեզուն պէտք եղածին չափ չէք ուսած։ Չինարէնը երեք դասակարգի բաժնուած է․ խօսուած լեզուն, միջակ լեզուն և ծաղկեալ լեզուն։ Առաջինը բաւական երկարաբանութիւններով լեցուն է, բայց ընդհանրապէս յստակ է, երկրորդը նմանապէս կը խօսուի և հակառակ իր ճշգրտութեան գիտցողները միայն կրնան հասկընալ։ Բայց ծաղկեալ ոճը, որ մանտարիններու յատուկ է, զարդարուն ու վայելուչ ասացուածներ չունի իր ծայրայեղ ճշգրտութեան պատճառաւ և առանց գրելու չի հասկցուիր, քիմիական տարրերու նման։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ․— Թրանսվալի պատերազմին հետեւանքով կեանքի ապահովագրական անգլիական Ընկերութիւնները ահագին վնասներ կը կրեն։ Հարաւային Ափրիկէ ղրկուած անգլիական 6600 սպաներ հարիւրէն 5 բրիմով ինքզինքնին ապահովագրել տուած էին։ Ընկերութիւնները ենթադրելով որ Թրանսվալի պատերազմը մէկ քանի շաբաթ պիտի տեւէր և վնասները աննշան պիտի ըլլային, ամենայն վստահութեամբ ապահովագրած էին կեանքը այդ սպաներուն, որոնցմէ 600ը մեռած են հիմա, 1150ը՝ ծանրապէս հիւանդացած Անգլիա դարձած են և հաւանական է որ ի մօտոյ անոնց մեծ մասը մեռնի։ Հազարաւոր ենթասպաներ և զինուորներ որոնք նմանապէս ինքզինքնին ապահովագրել տուած էին, մեռած են պատերազմին հետեւանքով։ Չի յուսացուիր որ կեանքի ապահովագրական Ընկերութիւնները այսուհետեւ կեանքը ապահովագրեն այն անգլիական զինուորներուն, որոնք «զինուորական պտոյտ» մը ընելու համար կ'երթան Բրէթորիա։

ԱԼՔՈԼԸ ԲԱՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ․ — Պէլճիքայի մէջ 1886 յունվար 1էն սկսեալ զօրանոցներուն մէջ արգիլուած է ոգելից ըմպելի ծախել, պատերազմական նախարարին հրամանով։ Անգլիոյ զօրանոցներուն մէջ ալքոլի վաճառումը 1840էն ի վեր ջնջուած է, ինչպէս նաև Մ․ Նահանգներու մէջ։ Զուիցերիոյ մէջ 1896ին պատերազմական պաշտօնատունը նոր կանոնագիր մը հրատարակեց, որուն մէջ յայտարարուած էր թէ օղին ամէնէն վնասակար ոգելից ըմպելին է։ Ռազմափորձերուն ատեն սպաները պարտին քննել զինուորներու քովգտնուած սրուակները և երբ օղի գտնեն պարտին գրաւել։ Ռումանական կառավարութիւնն ալ ոգելից ըմպելիի գործածութիւնը արգիլած է բանակին մէջ։ Ռուսիոյ մէջ, Բեդերսպուրկի զինուորական հրամանատար մեծ դուքս Վլատիմիր նմանապէս արգիլած է զինուորներուն ամէն տեսակ ոգելից ըմպելիի գործածութիւնը։ Ֆրանսական բանակին մէջ ոգելից ըմպելին գործածել չի թոյլատրուիր։

Այս արգելումը ուր որ լըջօրէն գործադրուած է, լաւագոյն արդիւնքներ տուած է։ Զօրավար Ուոլզլի իր գաղթային ընկերութեանց և Լորտ Քիչնըր Սուտանի պատերազմին մէջ չէին թոյլատրեր որ զինուորները ոգելից ըմպելի գործածեն։ Զինուորները մեծ չարքաշութիւն, կորով ցոյց տուին։ Նոյն արգելքը նմանօրինակ արդիւնքներ տուաւ նաև Հարաւային Ափրիկէի զօրագունդերուն մէջ։ Զօրավար Կալլիէնի Մատակասքարի մէջ իր զինուորներուն արգիլած էր ոգելից ըմպելի գործածել։ Սթանլի, Նանսէն նոյն զգուշական միջոցները ձեռք առած էին։ Սպանեւամերիկեան պատերազմին մէջ, ալքոլը ոչ նուազ դեր խաղացած է։ Ալքոլով գինովցած բանակ մը անկարող է դժուարին ու քիչ մը երկար ճակատամարտ մը մղել։ Ոգելից ըմպելիին տեղ կրնան գործածուիլ սուրճ, թէյ, քօքա և ուրիշ դառն խմիչքներ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	23 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	24	23 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24	22
Ռումէլի երկթ. զոց.	Ֆր.	113	50
Ամէնէն բարձր գին	»	113	50
Ամէնէն վար գին	»	113	12 1/2

ԲԱՑՈՒՄ 1 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	19
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	112	62 1/2
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթօմ.		0	34
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	18
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	50
» ժուիսանս		205	—
« պարտաթ.		467	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		462	—
Թրանսվալ		81	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	20
» » » չէք	»	109	20
Բարիզ » »	Ֆր.	23	13 1/2
» » » չէք	»	22	87
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	28	64
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	22	15

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	19
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ Իմբէրիալ	»	98	30
Քրիմլիգ	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէթալիք	»	98	10
Ռուսկի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Սեպտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	98	63
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.	—	—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. բաց.	22	87
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. զոց.	22	87
Օսմանեան Պանքա	11	62
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	38	—
» Մօնօբոլ	41	50
Պուլկարական 1888	82	—
Եգիպտական իւնիֆիէ	104	63
Տօմինիալ	103	50
Թրանսվալ	3	37
Այտըն երկաթուղի	10	—
Փոխառութ. [illegible]	25	350

ԲԱՐԻԶ, 13 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	—
» » 3 1/2 %		102	20
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	35
) զոց.	»	23	27
» » » Բ.		—	—
« « « Գ.	»	26	75
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	539	
Օսմանիէ	»	434	50
Ռումէլի երկաթուղի	»	111	—
Օսմ. մաքսատուն	»	510	—
Օսմ. Ռէժի	»	327	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		492	—
Քրէտի Լիոնէ		1123	—
Իտալական Ռանթ	»	93	70
Սպանիական արտաքին	»	73	—
Եգիպտական իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	84	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	160
[illegible]	»	3	

ՎԻԷՆՆԱ, 13 Սեպտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	109	50
Օսմ. Ռէժի	»	305	—

ՊԷՐԼԻՆ, 13 Սեպտեմբեր

Ռուպլը	»	216	12
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110	20
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	260

ՊՐՈՒՔՍԷԼ, 13 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	23	05
Ռումէլիի երկաթուղի	112	15

ՏՈՔԹՈՐ Կ․ ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ տասնըհինգ տարիէ ի վեր իբր Բժիշկ, Վիրաբոյժ և Մանկաբարձ իր յաջողակութեամբ գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերս ուղեւորութիւն մը ըրած է Եւրոպա յատկապէս մօտէն ուսումնասիրելու համար արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները (techniques), և յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ ԷՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւններուն որու հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու, և որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie), և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հոգալով վերադարձած է այժմ իր բնակավայրը՝ ԻԶՄԻՏ։ Ուստի պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է դարմանելու իրեն դիմող ամէն հիւանդները․ կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ և է մասին վրայ։ Կը տեղաւորէ կոտրած և խախտած ([illegible]) ոսկորները նորագոյն մեթոտներով։ Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ ժամանակիս էն կատարելագործեալ կերպերովը։

Ամէն Ուրբաթ օր ձրի կը դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ ՔԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ։

486 48—100

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց
Ղալաթիա, Զիւլֆարի փողոց, Սելանիկ խան, Թիւ 1—9

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տոքումա և թաւշեայ գորգեր, «քէչէ»ներ, «թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քօրնիշներ, գեղեցիկ մուշամպաներ և զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ․ կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով․

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՎ
635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ՌՈՊԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայս․ Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կազմ մը որով կը կառավարուի։ Նաև ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի 8000 հատորներէ բաղկացեալ երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց․ նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպերդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է․ սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Ռումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը գըտնուող բարձրերուն ետեւը բլրի մը վրայ, ուրկէ դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Տեսչութիւնն, ի Ռումէլի-Հիսար։

337 9—24

ԱԶԳ․ ՕՍՄ․ ԿԱՅՍ․ ՊԱՆՔԱՅԻ
Սակերը փոխուած օսմ․ փոխառութիւն

Սակերը փոխուած օսմ․ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1/14 սեպտեմբեր աւարտող պարտաթուղթերուն թիւ 34 կտրոնները պիտի վճարուին 1900 սեպտեմբեր 1/14 էն սկսեալ, Օսմանեան Կայս․ Պանքայի կեդրոնատեղիին կիշէներուն մէջ, Ղալաթիա, բացի կիրակիէ ամէն օր կէս օրէ առաջ ժամ 10 էն մինչեւ 2 1/2 կէս օրէն յետոյ, իսկ ուրբաթ օրերը ժամ 10 էն մինչեւ կէս օր։ Աւելի հին պայմանաժամով աւարտող կտրոններն ալ պէտք է նոյն տեղը և նոյն ժամերուն ներկայացուին։ Ի փոխարէն կտրոններուն, որոնց հետ պէտք է ներկայացուին թուակիր պորտըրօներ, պարտաթուղթ ունեցողներուն պիտի տրուի ընկալագիր մը, որ վճարուելու համար յանձնուած թուականէն 10 օր յետոյ պէտք է ներկայացուին Ղալաթիա Օսմ․ Կայս․ Պանքայի արկղին։

* * *

ՕՍՄ․ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ 4 % (Օսմանիէ)

1890 ի 4 % Օսմանիէ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1900 սեպտեմբեր 1/14 ին աւարտող թիւ 21 կտրոնները և սոյն փոխառութեան 1900 1/14 օգոստոսին կատարուած վիճակահանութեամբ ջնջուած պարտաթուղթերը պիտի վճարուին Ղալաթիա, Օսմ․ Կայս․ Պանքայի կիշէներուն մէջ բաց ի կիրակիէ ամէն օր կէս օրէն առաջ ժամ 10 էն մինչեւ 2 1/2 կէս օրէն յետոյ, իսկ ուրբաթ օրերը՝ ժամ 10 էն մինչեւ կէս օր։ Նաեւ նոյն տեղը և նոյն ժամերուն պէտք է ներկայացուին պայմանաժամը աւելի առաջ աւարտած վիճակահանութեամբ ջնջուած պարտաթուղթերը ինչպէս նաեւ կտրոնները։ Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն փոխարէն, անոնց պիտի տրուի ընկալագիր մը որ յանձնուած թուականէն 10 օր յետոյ վճարուելու համար պէտք է ներկայացուի Ղալաթիա Օսմ․ Կայս․ Պանքայի արկղին։

* * *

ՕՍՄ․ ԲՐԻՕՐԻԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ 4 %

Բրիօրիթէ 4 % օսմ․ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1900 սեպտեմբեր 1)14 ին աւարտող 21 թուակիր կտրոնները, ինչպէս նաև 1900 օգոստոս 1)14 ին կատարուած վիճակահանութեամբ նոյն փոխառութեան ջնջուած պարտաթուղթերը 1900 սեպտեմբեր 1)14 էն սկսեալ պիտի վճարուին Ղալաթիա, Օսմ․ Կայս․ Պանքայի կիշէներուն մէջ բացի կիրակիէ ամէն օր, կէս օրէ առաջ ժամ 10 էն մինչեւ 2 1/2 կէս օրէն յետոյ, իսկ ուրբաթ օրերը ժամ 10 էն մինչեւ կէս օր։ Պայմանաժամը աւելի առաջ լրացած կտրոններն ու ջնջուած պարտաթուղթերն ալ նոյն օրերը և նոյն ժամերուն պիտի վճարուին։ Ի փոխարէն կտրոններուն եւ պարտաթուղթերուն, որոնց պէտք է կցուին թուակիր պորտըրօներ, ընկալագիր մը պիտի տրուի, որ վճարուելու համար յանձնուած թուականէն 10 օր յետոյ պէտք է ներկայացուի, Ղալաթիա Օսմ․ Կայս․ Պանքայի արկղին։

Կ․ Պոլիս, 25 օգոստ․ 1900 3—8

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Անոնք որ կը փափաքին գործնականապէս սորվիլ Ֆրանսերէն լեզուն, թո՛ղ դիմեն Բերա, Թիւնէլ Հան, Թիւ 25 Ջիւմպիւլ փողոց Թիւ 8 2—18

ՍԻՐՈՒՓ ՄՈՒՐԻ ՁԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եըլտըզ, Կ․ Պոլիս, 13 դեկտ․ 1883

Պարոնայք Սգոդ եւ Պոուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

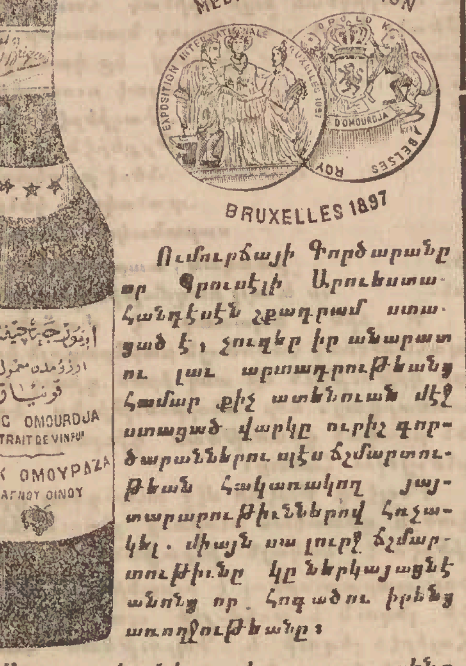

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրուքսէլի Արուեստահանդէսէն չքնաղ մետալ ստացած է, չուզեր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար քիչ ատենուան մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու ալէս ճշմարտութեան հակառակ յայտարարութիւններով հաշտակել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու իրենց առողջութեանը։

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ագարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրուքսէլի Արուեստահանդէսին չքնաղ մետալի արժանացած են։ Արդարեւ գործարաններու մէկ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ'ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ շինուած են, նաեւ նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները ապահովցնելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ շինուած են. հետեւաբար տուինք ներկայ վկայականը։»

Վեհ. Սուլթանին քիմիագէտներէն
Պոնկովսքի, Սինկրոս ու Տոֆր. Ծանեի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալնուն համար զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը.— Ընդհանուր կրդեոնատեղի Ղալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Խվտոքիոս էֆ. Թուրաճօղլու և Պոլիս Հասըր Իսկէլէսի Նիքոլաքի էֆ. Կէվէնճիօղլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախուին։ Օղիներուն գինն է օխան 10 ղրշ. 4 ու 7 տարուան գոնեաքներուն՝ 13. 6 ու 9 տարուան գինիներուն՝ 3։ Կը ծախուին նաեւ Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուրէնեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան Ձեթավաճառ Քիրեաքօի վաճառատունը գին 4 ղրուշ։ Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան Նախկին շէնքին մօտ՝ Միլտա։ Հասըր Իսկէլէսի Ձըլխափոտի մաքսատան մօտ՝ Ջիրօնիկէլոս։ Պոլիս Պալըք Բազար Բէնիրճի փողոց՝ Եորկի Բասգալիտիս։ Ղալաթիա՝ Քօօբէրաթիվ Ընկերութեան վաճառատունը։ Ղալաթիա Սանտըքճըլար՝ Քոսթի Միքա, Խարաճճը փողոց՝ Միխալաքի Թէէրիտի ու Քիւբէքճիլէր՝ Եանի Ֆոթօբուլո։ Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Պասնիկ Սիմոնեան և Շէյխ Օսման Պէյ քաղինոյին հանդէպ Բէլէքլի Վալիատի։ Նաեւ բոլոր նպարավաճառներու, գեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմեր։

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻՋՈՒԱԾՔԸ

Եթէ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն։ Կանոնաւոր շնչառութիւն չընողը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողերը կը խծլտան, և կուրծքը չի կրնար հանգիստ ընել։ Դարմանին համար բժիշկներ մտահոգ էին և գիտութիւնը գտաւ ԷՍԲԻՐԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիմնապէս կը բուժեն, կուրծքի իջուածքը, հազն և շնչառական հիւանդութիւնները։ Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը։ Բարիզի և եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍԲԻՐԻ կը գործածեն այս հիւանդութեանց համար։ Կը ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ։ 497 45—52

ՍԻՆ ԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքնաղ մետալ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիշանէ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

ՍՏԱՄՊՈԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻՋԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վօյվօտա Պանճակացիին կից թիւ 91

Վաճառատանս մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԵՍԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՐՐԱՔԱՆԱԿ։ Կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, ամուլի կապիչներ (գասրգ պաղը), տեսակ տեսակ գըրխիներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսգոբ), փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, Նորատեսակ ոսկի ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները շատ աժան։ Յաճախորդք շատ գոհ պիտի մնան։

Լ'ԱՆԳՌԸ

ՊՐՈՒՔՍԵԼԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 930 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Ջիշի, Կայս. և Թագ. Մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հօֆէօս, Դէր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հօֆէօս, Կայս. և Թագ. Մասնաւոր խորհրդական.
» Գոյոմօն Նոքօ, » » » »
» Անթուան Բրոքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, Կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՓՈՆՑԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

ՄԱՐԴՈՑ ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անարիւնութիւնն ու տժգունութիւնը որոնք արեան պակասութենէն կը ծնին երկար դարեր պաշտպանուած են մարդկային ազգը։ Այս հիւանդութեան ամէնէն շատ և առաջին զոհերը օրիորդներն ու դեռատի տիկինները եղան. յետոյ արհեստակազմ տղաք, շատ աշխատելէ և կամ ծայրայեղութենէ ուժաթափ եղող չափահասները և ժամանակէն առաջ տկարացած ծերերը որոնք երկար ժամանակ տառապեցան ալ եան տկարութեան պատճառաւ։

Գիտութիւնը հաստատեց որ այս հիւանդութիւնը արեան կազմուածքին մէջ երկաթին նուազելէն առաջ կու գայ. պէտք էր ուրեմն սնուցանել արիւնը նիւթով մը, որուն անհրաժեշտ պէտք ունէր. և այն նիւթը որ կեանքը երկարելու յատկութիւնը ունի կաթիլներու մէջ ամփոփուած ՖԷՐՊՐԱՎԷՆ է։ Ամէն ճաշի քիչ մը ջուրի մէջ 15—20 կաթիլ կաթեցնելով պէտք է առնել Ֆէրպրավէն որ երկաթախառն դեղերուն ամէնէն անվնասն ու ազդեցիկն է և զօր ընթերցողներուն յանձնարարելով անոնց երախտապարտութեան պիտի արժանանանք։ Կը ծախուի ամէն դեղարանի մէջ։ 520 10—10

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԻԿԻ

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ և Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեփհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց և տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաև միշտ պատրաստ կը գտնուին ֆրանսական և անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կօշիկ և լաթէ կօշիկներ, Բօ-տը Սիւէտ լուստրին, վիտելա, կլասէ, այծի մորթ, քարամանտօլ, և մետաքս, նաև զուտ քթանէ ամէն տեսակ, ամէն գոյն, կտորով և պարզ կիսակօշիկներ։ Ճշմարիտ կտորով և քամով։ Յանձնարարութիւնք կը կատարուին նաև չափու վրայ։ 592

Բարեձեւութիւն, տոկունութիւն եւ անմրցելի աժանութիւն
(Քէօփրիւլիւ [illegible] փողոց Թիւ 15)

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՟Ր Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանըգի զարեչրասան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուճեանց դէմը).

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստակ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնէ. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, ոսկի, ճաշակաւոր և գիմոզէ արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն բուն տալիք, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ ազդակներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն։

Ե. Գ. Չքաւորները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունի։

Ծանօթ — Գոյայ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !! 197

ՎԷՆՍԱՆ ՓՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէյլ Պէյ խանի քով, թիւ 1.
Չիֆթէ Սէյֆ մաղազասը

Յիշեալ վաճառատանս մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵՍԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՐՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, ամուլի կապիչներ (գասրգ պաղը), տեսակ տեսակ գրխիներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսգոբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, Նոր տեսակ ոսկի ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժաճաշ ձկան իւղն է «Հիբօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը աւոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷԼ ԵՒ ՀԱՒԷԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Բասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Բօրտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մօնճիպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օթէլլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասկօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտա	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէէանտրօ	2272	Ռինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոլօրատօ	4235	Կիտանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Ռոմէօ	1789		

Մուրիլլօ շոգենաւը, Նաւապետ Ծօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Լօրէնցօ շոգենաւը. Նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորէ ի Հըլ և ամսոյս 12ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալը Տ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ
Թիւ 23—24. Քիւչիւք Մէյլէմ խան, Ղալաթիա 377

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի և Ամերիկայի միջեւ բանող շոգ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան
Արմէնիան	10500	Քէմբրիըն
Քէսդրիան	10500	Արքատիըն
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	[illegible]
Գոլօմպիան	8000	Աթէնիան
Ծօրճիան	8000	Անատօլիան
Փոստոնիան	8000	Ալգաշիըն
Ֆլորենթիան	8000	Լէսպիան
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ
Վալօնիան	3700	Օբօրթօ
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն
Թաքիան	3500	

Ապրանքը տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ հին տեղը մաքսատան
600

COMP RUSS

NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւն

Լ. 29 11 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դ. 30 12 Իզմիր, Փիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ (Պորտ լով Աղեքսանդրէտ, Բօրթ-Սայտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիպր).
Ե 31 13 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն
Ե 31 13 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի
Ուր. 1 14 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Սեպտ. 17ին Առմէնի, Անտուերպէնէ եկող

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 14ին Դառամանի, Անտուերպ եկող
» 18ին Առմէնի ուղ. Մարսիլիա

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ 516 Թ. ՈՂԳՈՒՆ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Ուր ամէն երկու շաբաթ կը բանի Լիվըրփուլ
Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Նուանք
Ումպրիա	7718	Պօնիա
Էդրուրիա	7718	Սամարիա
Սէրվիա	7391	Մարաթօն
Աւրօնիա	7268	Ատլաս
Բավօնիա	5587	Սարակոսա
Սէֆալօնիա	5517	Թարիֆա
Կալլիա	4809	Բալմիրա
Սիթիա	4557	Թրինիտատ
Ալէբբօ	2143	Մօրօքքօ
Քէտար	1876	Քամբանիա
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա
Գադալօնիա	4845	

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթճի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալ
թիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց 255

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

—)(94)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱՏՍ–ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

ԺԱ.

ԵՐԿՆՔԻՆ ՀՆԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

2.

—Խնդրեմ, դուք ելէք նախ, Պարոն, ըսաւ. Չեմ կրնար առաջ ես ելլել ու աղջկանս բարի այցելուն թողուլ որ ետեւէս գայ ծառայի պէս։ Մենք մեր վարմունքը գիտենք շատ լաւ։

—Այդ անմտութեանց ժամանակը չէ հիմա, ըսի. Ամէն բանի ատենը կայ, կը հասկնա՞ք։

—Որքան իրաւացի է, բացագանչեց. գլուխը խոնարհեցնելով մինչեւ ձեռքի դողդոջուն ճրագը։ Ամէն բանի ժամանակը կայ, և հիմա իմ հէք աղջկանս մարմնոյն այցելութիւն տալու ժամանակն է. Ոհ, այո՛։

Երերուն սանդուխէ մը վեր ելայ, որուն աստիճաններէն ոմանք իրարմէ բոլորովին զատուած, փրթած էին այնպէս որ վեր ելնելը դիւրին գործ չէր։ Սենեկէն ներս մտած ատեն, կնոջ ձեռքը գտնուած ճրագին խեղճ ու կրակ լոյսը կարծես յանկարծ շատցաւ, ձեւացընելով այնքան շլացուցիչ փայլունութեամբ սեւն մը, որ աչքերս գոցելու ստիպուեցայ, այն աստիճան անբնականօրէն դիւրազգած եղած էին սոսկալի անկեալութեամբ այն տեսարանին որ ընդհուպ պիտի այրէր, խանձէր զանոնք։

. . . .

Երբ աչքերս վերաբացի, նշմարեցի որ սենեկին մէջ պատուհան մը կար որ ծուղակի մը երեւոյթը ունէր։ Դիմացի տանիքին կարմիր կղմինտրներուն վրայ լուսինին լոյսը կը տարածուէր աղօտ։ Տախտակամածին վրայ՝ մանսարդին միւս ծայրը՝ ուր տանիքը սուր անկիւն մը կը ձեւացնէր տախտակամածին հետ՝ խշտեակ մը տարածուած էր։

—Հոն չէ, հեծեցի, ցոյց տալով զարշահոտ խշտեակը, և գլուխս անդին դարձնելով սոսկմամբ։ Կինը աղմկալի քըրքիջ մը ձգեց։

—Հոն չէ՞։ Ո՞վ կ'ըսէր թէ հոն էր։ Ես այդպէս բան չըսի։ Եթէ անկողինէն ու վերմակէն զատ բան մը կարենաք գտնել հոն, աղէ՛կ։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, ըսի. ցատկելով խշտեակին քով, որուն վրայ տեսայ թէ ոչ մէկ մեռած մարմին կը գտնուէր։

Պահ մը ուրախութեան լոյս մը՝ փայլակի մը զիկզակին չափ շլացուցիչ՝ թռուցաւ թափանցել հոգիս, և արծիւ արիւնս փոխեց հեղուկ կրակի մը որ կ'աճէր ու աչքերս կը կուրցնէր։

—Մեռած չէ, գոչեցի. ոչ, ոչ, ոչ։ Գթած երկինքը այսքան ճիւաղային եղերերգութեան մը համար արիւն արցունք պիտի տեղար։ Մեռած չէ ան, մեռած չէ վերջապէս։ Դարչելիի երազը անցած է։

—Ոհ, մեռած չէ՞, հէ՛ք աղջիկը մեռած չէ՞ մի։ Ո՞վ կ'ըսէ։ Մեռաւ գնաց ան։ Բայց հիմա ինչպէս կրնայ հոս ըլլալ այդ խշտեակին վրայ, քանի որ թաղուեցաւ և աղօթքներ կարդացուեցան անոր վրայ, իբր դուստր այն ամէնէն յարգելի մօր որ երբեք ապրած ըլլայ Բրիմբօղ Գօթի մէջ։ Դրացիներն այսպէս կ'ըսեն ինծի համար ամէնէն յարգելի կինը որ...։

—Թաղուեցա՞ւ. ըսի. Ո՞վ թաղեց զանի։

—Ո՞վ պիտի թաղէր. Թաղեցինները բնականաբար։

Այն ատեն նորէն յուսահատութիւնը կարծես սառուցիչ ջուրի հեղեղ մը թափեց երակներուս մէջ։ Բայց քիչ յետոյ անոր մարմինը տեսնելու անզուսպ տենչը սկսաւ սիրտս տոչորել։

Այս միջոցին Ուիլըրբըսին որ կ'երեւայ թէ հետեւած էր ինծի մեծ ուշադրութեամբ, սանդուխներէն վեր ելաւ և քովս կեցաւ։

—Պէտք է երթամ գերեզմանը տեսնեմ, ըսի անոր։ Անգամ մըն ալ երեսը պէտք է տեսնեմ։ Պէտք է աղերսագիր տամ Ներքին Գործոց Նախարարութեան— Ոչինչ և ոչինչ պիտի կրնայ արգիլել զանի տեսնելս—մինչեւ իսկ եղունգներովս պիտի փորեմ հողը մինչեւ անոր եղած տեղը։

—Բայց ո՞ր սատանան է որ դուք որ այդպէս կը վարուիք իմ աղջկանս հանդէպ, ըսաւ կինը, ճրագը դէպի երեսս երկնցնելով.

—Գինով անբա՛ն, դուն ալ, ըսի. Ո՞ւր թաղուած է, աւրիկս ըսէ։

—Շատ լա՛ւ. ըսաւ կինը այլափոխեալ ձայնով մը. Ինչպէս այդքան անքաղաքավար եղաք մէկէն ի մէկ. Ինչպէս այդքան կոշտ կերպով կը խօսիք ինծի նման յարգելի անձի մը հետ։ Ով ըլլալս մոռնալ կը թուիք։ Ես չէ՞մ այն գիտունին որ կը սիրէ իր կատակներն ունենալ, ու խաղեր խաղալ իր չիկահներուն, ուղտերուն, կապիկներուն ու մարդերուն հետ։

Երբ տեսայ որ այդ կինը խշտեակին վրայէն պաստառը վերցուց, և գլխուն վրայ առաւ գօտի քօղի մը պէս, ու Սիպիլի ծաղրանկարին նմանութեամբ սոսկալի կերպով սկսաւ նայիլ աչքին ծայրովը, սարսուռ մը անցաւ բոլոր մարմնոյս վրայէն. տեսակ մը խելագարութիւն եկաւ վրաս. հոգիս կարծես բաժնուեցաւ նորէն մարմնէս. և օդին մէջէն ու աստղերէն անդին վեր բարձրացաւ։ Սակայն մինչեւ հոն՝ թէպէտ հոգիս կը թուէր փախչիլ անսահման ու՛ ջրպետի մը մէջէն՝ ուր անողոք տեսերք մը մոլեգին պար մը կը բոլորէր հրեղէն անգութ գունտի մը շուրջը՝ մինչեւ վերջը գիտակից էի վար նայելու անաւոր անէրջային— աշխարհին վրայ, վար նայելու սոսկալի մանսարդի մը մէջ, ուր խօսակցութիւն մը կ'ըլլար երկու անէրջային կերպարանքներու միջեւ,— խօսակցութիւն մը Ուիլըրբըսին և այդ կնոջ միջեւ, որուն իւրաքանչիւր բառը ականջիս կը զարնէր սրածայր քարի մը պէս, թէպէտ միլիոնաւոր մղոններով հեռու կը թուէր։ Եւ այդ կնոջ խօսքերէն երեւակայութեանս մէջ արթնցող անտանելի պատկերին առջեւ, հոգիս ահաբեկ ու դողդոջուն կը թուէր սաւառնիլ վե՛ր, երկինքէն անդի՛ն, որուն սնոտի զուանէրուն առջեւ կը կոծէր կ'աղօթէր մինչեւ որ վերջապէս ոտքը կ'իյնար այն գերագոյն զօրութեան, որուն դէմ մաքառած էր սէրս Ռաֆայէլի ծովեզրին վրայ, երբ հասանքը ներս խուժած էր—անգոյն ու անգութ էակին մը որուն ճակատը կնոջ հեգնող ժպիտով կնճռոտած էր,—աշխարհու գլխոյ մը, չար, անողորմ ու կոյր, որ կ'երգէր.

«Յերեկուան ըմպելին կուտամ
Աստուածներուն ի խնջոյս,
Գիշերուան գեղը կը հեղում
յուռ Աստուածներուն վրայ։
Անոնց արիւնը Նիքէնէլինն է

Ու հոն ծաղրածու վհուկին՝ ՓԱՐ
ՓԱՅԻՆ՝ ոտքը, կրնայի միայն գը
«Ուինի՛»՝ իմ հէք Ուինիս» մինչ գի
վերեւ կը թուէր անցնիլ ՊԷՏՐԸ և
սև դարերը յուսահատութեան։

Երբ ինքզինքիս եկայ, ըսի կնոջ
—Կրնա՞ք ցոյց տալ գերեզմանը
—Լա՛ւ, կրնամ պատասխանեց
դին դառնալով իսկոյն, բայց կ
հարցնել ո՞ր գրողն էք դուք և ինչ
վտանգարիք այսքան խեղճ կնոջ մը
կանք համար։

Ու դարձաւ և սայթաքելով կը
ճամբայ բանալ սանդուխներէն վար։

Երբ սենեակէն դուրս ելանք
դարձայ անգամ մըն ալ նայելու
խշտեակին երեւոյթը որ հիմա գր
ծածկուած էր մութին մէջ, սենեակ
մէջ գտնուած միւս կարասիներուն
լոյթը, — երկու «Թոռներ», մեծ, թ
գոյն սափոր մը որուն իբր ունկունք
ծառայէր չուանի կտոր մը, և
կոնք մը որուն եզերքները կոտրուած
ու յած տաշտ մը հաւանօրէն իբր
ցարան գործածուած — մարմնոյս մէջ
թափանցէր, որպէս թէ փորագրելով
ժանտաշէքով փորուած ըլլար։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)